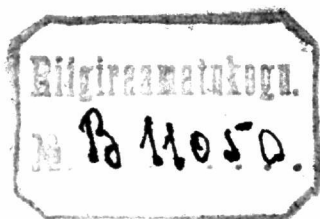

POLITSEILEHT

1938

SEITSMETEISTKÜMNES AASTAKÄIK

Sf 1858

POLITSEIAMETNIKE KESKKOGU VÄLJAANNE

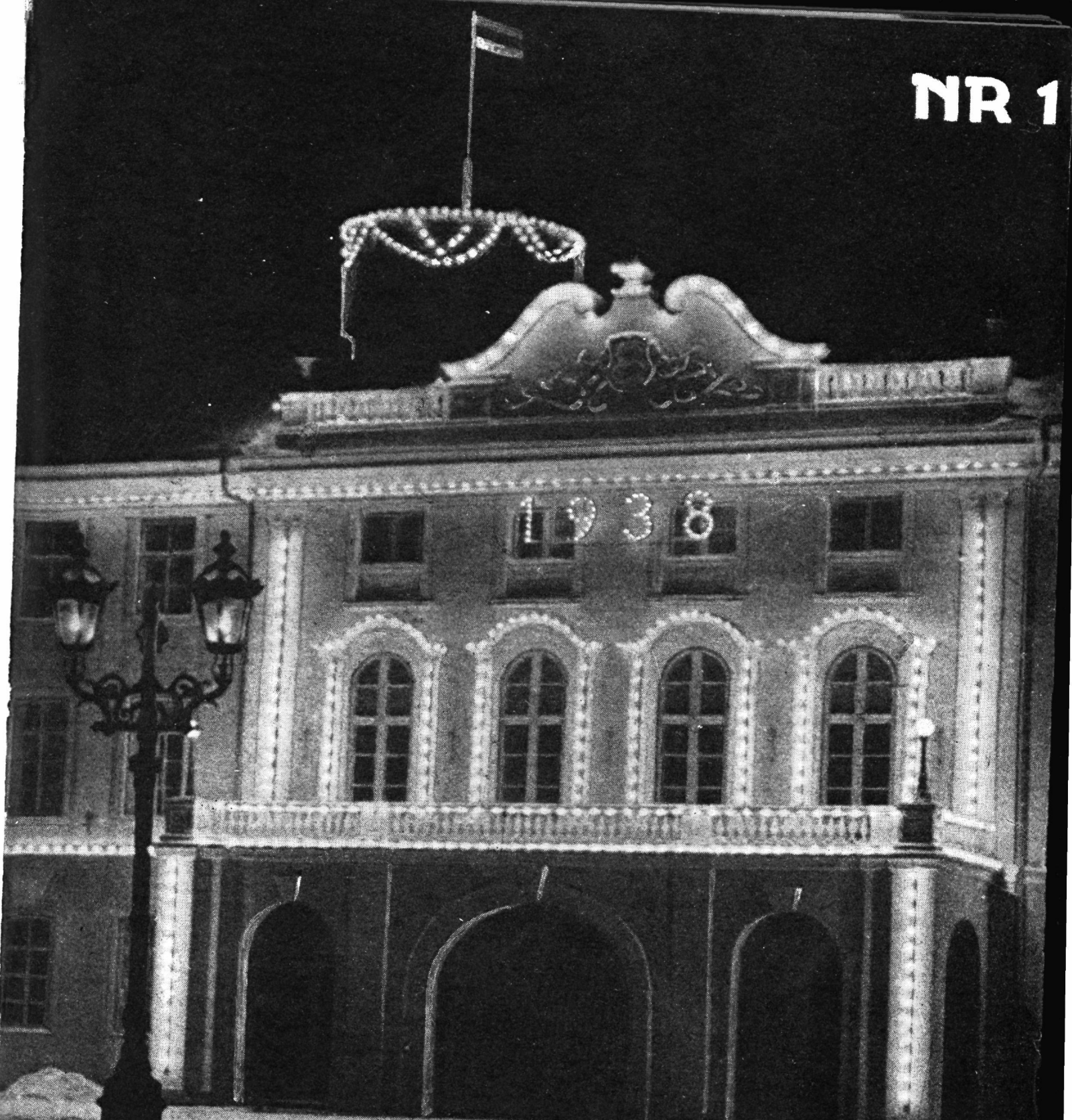
SISUKORD

	Lk.		Lk.
Ainulaadne juhtum jälitamiskorras — P. Kompus	232	Kaugemat ja lähemat minevikku	54
Alkoholi määramisest veres ja selle praktilisest tähtsusest — prof. dr. G. Rooks	640	Kehakultuurist Eesti politseis — E. Kolmpere	588
Arseenmürgitus	460	Kes tappis? — A. Conolly	118
„Aru-poiss”	176	Kinoseaduse rakendamise — O. Angelus	350
Autosõidu ohud	415	Kiri puhkekodust	341
„Dagi II” võidukäik	355	Kirjutised Soome politseiajakirjades	520
Distsiplinaarkaristuse lehtede täitmise korras — A. Eelmaa	646	Klaasimurdeid kuumuse ja plahvatuse mõjul — A. Liit	104
K. Eenpalu elukäik ja tegevus	252	Kodakondsuse seadus	216
K. Eenpalu politsei korraldajana — R. Veermaa	248	Kodaniku õhukaitse korraldus Saksamaal	17
Eesti iseseisvuse väljakuulutamise	57	Kodaniku õhukaitse väljaõpe Saksamaal	112
Eesti iseseisvust 20 a.	52	Kohtuarstlik lahkamine juurdusel — E. Vilt	100
Eesti laskurid on suurvormis	467	Komissar Nõks	518
Eesti laskurite saavutused — A. Rääk	406	Konstaabli jõuluõhtu	679
Eesti soomusrong Riias — H. Lepp	295	Koosolekute seadus — uus	244
Eesti Vabaduse Rist — O. Kurvits	281	Korraldused huvireisil	340
Eesti Vabariigi lipp heisati esikordselt Pika-Hermani tornitippu — J. Pert	64	Kriminaalbioloogia rakendamine kriminaalpraktikasse	324
Elupilte vanglast	180, 207	Kriminaalkohtuotsuste täitmine kahjutasusummade osas — A. Ruusa	308
Emadepäev — päev kodule — E. Viirsalu	194	Kriminaalkomissaride detsembrikuu koosolekult	20
Ettevaatust kuriteopaigal! — E. Vilt	234	Kriminaalkuritegevus Eestis 1937. a.	469
Gaasikaitsete hooldamine — H. Arro	36	Kriminaalpolitsei registratuur uuendatud kujul — A. Liit	380, 402, 434, 456
Gaasiohtu suurendavaid ja vähendavaid tegureid — E. Umblija	361	Kui asjaolud kuhjuvad kellegi vastu	332
Haiguskindlustusest	45, 269	Kui kõik valmistuvad jõuluõhtule	682
Isikute vahetuks otsimiseks võtteid — A. Liit	170	Kuidas satuvad relvad laskeriistaloata isikute valdusse? — A. Ruusa	509
Isikute üleriigilisest otsimisest — A. Liit	134	Kuldrahade võltsimine — F. Vittlich	103
Jaanituli ja jaaniöö	302	Kunstinäitusest — L. Soonberg	82
Jahiõigus — prof. E. Ein	10, 32, 159, 198	Kuritegevus Jaava saarel — W. Hobiera järgi	514
Jooni kaasaegselt ja kaastöoliselt — J. Sooman	252	Küünlapäeval murdub külma süda	41
Juhiseid politseiliste teatelehtede täitmisest liiklusõnnetuste puhul — K. Raid	160	Laskeasjanduse kursus T.H. pref. politseikomissaridele	211
Jõulud 1918. a. — J. Animägi	668	Laskeriistade ja laskemoona määrus	188
Jõuvankrijuhtide üle kõvendatakse järelevalvet	658	Laskuri päästmisvigade selgitamine ja neist võõrutamine	102
Jõuvankrite seaduse muudatusi ja täiendusi	186	Laulupeod — E. Viirsalu	283
Jälitamiskorras ainulaadne juhtum — P. Kompus	232	Leedus veedetud suvepäevist — A. Peel	423
Jälitamiskorras — P. Hansar	137	Lehemees ja korraldus — Salmi-Jaak	623
Jälitamistehniliselt väärtuslikke nähteid klaasi killunemisel	92	Lihavõtte kombat	158
Järva politsei 1918—1938	620	Liiklemisesõigus — J. Raidjõe	29
Kadunud kolt — Yri Naelapea	299	Liiklemisõnnetused filmis — A. Peel	230
Kaitseliit 20-aastane — A. Truuvvere	594	Liiklusnädala mõte ja sisu — H. Põldvere	220
Kaitseisukorra seadus uuendati	215	Liiklusõnnetused Eestis 1937. a. — K. Raid	255
Kaitsetegevus tänavvõitluses	304	Luure ja side tänavvõitluses	224
Kakskümmend aastat Eesti iseseisvust	52	Läti politseijuhtide külaskäik	142
Kakskümmend aastat tagasi — K. Pärtmaa	691	Maakonna- ja linnaomavalitsused uue Põhiseaduse alusel	317
Kas tulistati sõitvat autot?	189	Maarajooni konstaablite ebauhtlased ukse-sildid	179
Kasulik on teada, et	501	E. Maddisoo Riigivolikogu peasekretäriks	284

	Lk.		Lk.
Malemeistrid ja politsei — O. Angelus . . .	165	Politseikool pühitses Vabariigi 20. aasta-	
Matk kodumaa ühest piirist teise — J. Laiuks . . .	339	päeva	121
Matkamuljeid merelt, suursadamaist ja Läänest — E. H. Truuvere	370	Politseikooli alama klassi 14. lennu kursus algas	426
Meilt ja idamailt — E. Adamson	685	Politseikooli elust — A. Rajulaid	148
Miilitsa ajajärgust	633	Politseikooli järjekordne lend	331
Mõrva hoolikas selgitamine	416	Politsei kutsehariduse areng — E. Mets	597
Mõrvarit jälitamas	125	Politsei laskeala areng 20 a. kestel — R. Vaharo	576
Mälestusi Eesti politsei algpäevilt — A. Kurg	688	Politsei notari ülesandeis — A. Ruusa	222
Mälestusi minu politseiteenistuse algpäevilt — J. Aasa	623	Politsei organisatsiooni ja koosseisude areng 20 a. kestel	533
Mälestusi pealinna miilitsast — A. Liit	599	Politsei seltskondliku isetegevuse ja omaabi areng — E. Mets	540
Määrus kanamunade kaub. liigituse alal	188	Politsei tegevus kodanlikus õhukaitstes — R. Vaharo	306
Nagu muinasjutt seitsme peaga maost — A. Ruusa	296	Politsei tervitusmarss	172
Naise õiguste areng vanas ja uues põhiseaduses — V. Ruusa	72	Politsei uus vormikandmise eeskiri — L. Pruunmaa	444
Narva politsei sünnist ja arengust — J. Laiuks	613	Politsei vormiriietuse arengust ja vormikandmise korrast — L. Pruunmaa	558
Noobleim hotell	626	Politsei väikekaliberlaskurid sammuvad tõusuteed	312
N.-Vene politsei organisatsioonist	695	Politsei välisteenistus ümberkorraldamisele	61
Näpujalg kuriteo avastajana — K. Lukats	409	Politsei õppefilm — A. Peel	156
Okupatsiooniaegne politsei Rakveres — E. Toome	411	Politseiüksuste aastapäevad	485
Oleme jõudnud Riigivolikogu valimisteni — O. Suursööt	67	Postmarkide võltsimine — F. Vittlich	321
Omavalitsuste ja politsei koostöö — A. Ruusa	385	Põhiseaduse sünd ja põhimõtteid	68
Omavalitsuse Teataja hakkab ilmuma R. Teataja kõrval	242	Püha Maa korraldajad — E. Viskel	670
Osavus viib sihile — L. Aenlo	363,	Rahvuslik omapära	133
Paide Pol.-am. Kogu piirkonnas asuvate pol.-üksuste 20. aastapäevalt	652	Rahvusvaheline kriminalistika kongress Sveitsis — F. Vittlich	486
Pariisi moemajad spioonide hirmul	515	Raske roim — K. Pärtmaa	267
Pariisi Süreté eeskujuks Scotland Yardile	396	Riigilipu ja organisatsioonide lippude tarvitamisest — A. Peel	292
Pealetung tänavvõitluses	259	Rohkem täpsust asjaajamises! — V. Põlder	484
Penivargus — A. Hannes	337	Roimari päevik — A. Hannes	264
Pensionest ja teenistusvanuse tasust poli- ametrn.	215	Rootsi politseist — A. Tamtik	138, 178
Pensioni ettepanekuiks juhtnõore	27	Saaremaa politseiasutuste 20 a. juubel	657
Perekonnanimede eestistamisest politseis — A. Erilane	581	Scotland Yardi minevikust	421, 447, 493
Petserimaa „guljanjetest“	659	See mees on üks tüüp — E. Toome	498
Piirivahejuhtumite puhul Peipsi järvel	75	Sing-Sing — Ameerika mustervangla	265
Pinev ja pöördeline aasta	664	Soome politseist — A. Tamtik	326, 367
Politsei adm.-korrast karistajana — J. Raid- jõe	568	Soomet sõnas ja pildis — V. Kaljumäe	420
Politseiametnik olgu hea inimesetundja	524	Sporidist politsei puhkekodudes Narva-Jõe- suus	391
Politseiametnike Keskkogu 1937. a. tegevuse ülevaade	182,	Sugestiivkõnnumisist A. Liit	196
Politseiametnike puhkekodu 1938. a. suve- hooajast	418	Suvekiri suvitustarest	389
Politseiametnike puhkekodude tänavuaas- tasesst tegevusest	638	Sõit rindele	297
Politseiametnike puhkekodud N.-Jõesuus ootavad suvitajaid	258	Süütegude arv Saksamaal 1937. a.	397
Politsei arenemisest Saaremaal — F. Orb	619	Süüteopaik ja selle lähem ümbruskond jä- litamisvahendina — E. Hansar	358
Politsei esindaja osavõtt maa- ja linnaoma- valitsuste koosolekuist	339	šifri kasutamisest	487, 511, 647
Politsei ja kodanlik õhukaitse — dr. A. Vastalu	438	Tagasivaade politseiametnike lõpulejõud- nud suvituselule	417
Politsei ja seltskondlik tegevus — O. Vete- kivi	573	Tallinna-Harju prefektuuri arengust 20 aas- ta vältel — A. Lember	608
Politseijuhid	253	Teenetemärkide kandmise alal puudub kin- del kord	269
Politsei 20. aastapäeva pidustused Narvas	656	Teiselpool lahte	450
Politsei 20. aastapäeva pidustused Tartus	654	Tempelmaksu seaduse muudatusi	185
Politsei 20. aastapäevaks — J. Sooman	530	Tempelmaksustamise juhiseid politseile	414
Politsei kehalise kasvatuse eesmärgist, suu- nast ja korraldusest — E. Kolmpere	480	Teopaigalt leitud inimnaha tükikese identi- fits. kahtl. käeavaaga	181
		Tragikomöödia kriminalistikas	496
		Trükiseadus — uus	242
		Tšehhoslovakkia saatuse — J. Animägi	463
		Tule- ja õhukaitse manööver Türil	433
		Tuletõrjele anti juriidilise isiku õigused	187
		Tunnustus — L. Pruunmaa	674

	Lk.		Lk.
Turismi- ja suvituskohiti	227	Välismaalaste sissesõidu- ja peatuslubade	
Tõeline jõulurõõm ja -rahu — A. Täheväli	662	kord Soomes	441, 465
Tähtaegade tuletamisest vanade süütegude		Välismaalt	130, 190, 271, 320, 397, 501
jälitamisel — B. Pärl	108	Väljapressimistehnika	124
Täpsusrelvade sihtimisvahendeist	262	Õige mulje — K. Pärtmaa	491
Ujumisinstruktorite ja vetelpäästjate kur-		„Okva“ oli hertsog	65
sused Tall. politseis	388	Ühingute ja nende liitude seadus — uus .	243
Ujumiskursus politseile Haapsalus	426	Ühingute ja nende liitude ühiskondlikust	
Uni ja tõelisus — Y. Naelapea	676	tähtsusest — E. Aron	202
Uued piirid valdadele — Aleks. Loorits	643	Üldsüütegu ja teenistuslane süütegu — B.	
Uuel ajastul	192	Pärli	430
Uurimismeetodeid kriminaaltehnikas — F.		Ülekuulamisprotokollidest — B. Pärli	506
Vittlich	2	Ülevaade Eesti riigivõimude võitlusest riigivastaste elementidega Vabariigi iseseisvuse kestel	78, 146, 174, 205, 236, 261, 309, 328, 364, 412, 442, 468
Valdade uued piirid — Aleks. Loorits	643	Ülevaade prefektide tegevusest adm.-korras otsustatud süütegude kohta 1937	143
Vanad veteraanid jutustavad	628, 692	Ametlik osa: 27, 49, 128, 189, 245, 270, 320, 346, 400, 478, 503, 525, 660	
Vanameistrite näitus — J. Pert	40	Küsimusi ja vastuseid:	28, 128, 399, 427, 504
Vene kaardiväe polkovnik taskuvargana süüpingil	42	Laskespordist: 211, 333, 343, 345, 406, 449, 476, 499, 500, 520, 525, 649	
Vennasrahva pol.-ametnike külaskäik	392	Politseiametnike Keskkogu ja Kogude tegevusest: 23, 25, 47, 48, 124, 127, 151, 152, 182, 184, 185, 209, 213, 214, 238, 241, 268, 314, 341.	
Viljandi politsei astus kolmekümnendasse aastakümnesse	657	Spordist: 46, 97, 126, 150, 239, 240, 313, 316, 344—346, 357, 395, 417, 426, 448, 453, 470, 475, 477, 523	
J. Vilmsi 20. surmapäev	173	Surnud kaasametnikke: 76, 77, 121, 183, 305, 445	
T. Vöhma politseiinspektoriks	330	Tähtpäevad, sünnipäevad, juubelid: 26—28, 31, 49, 96, 97, 109, 122—124, 153, 212, 213, 223, 238, 269, 270, 315, 334, 342, 374, 394, 425, 449, 476, 489, 500, 521, 637, 645, 658, 660.	
Võidupüha süünd ja traditsioonid — A. Truuvere	277		
Võitlemine salaluure vastu Eestis	14, 38		
Võitlus jõel	471		
Võitlus uimastusmürkidega äritsemise vastu	356		
Võltspassidest	4		
Võnnu võit — meie eneseusalduse ja iseteadvuse suurim pant — A. Kivikas	276		
Võru politsei tegevuse ülevaade	683		
Võrulaste huvireis	340		
Välis-Eesti 3. ülemaailmse kongressi puhul — H. Haljaspõld	291		
Välismaalased Eestist ja eestlasist — A. Peel	378		
Välismaalaste sissesõidu- ja peatuslubade kord Eestis	636		

NR 1

Politseileht

Eesti Mehaanilise Puutööstuse
Aktsiaselts

A. M. LUTHER'i

**laste-mööbel ja
laste-mänguasjad**

on kodumaa

kõrgekvaliteedilised tooted

Müügikohad:

Tallinnas: Vana Posti 9, telef. 446-16

Tartus: E. V. Jürgens, Ülikooli 2, tel. 788

Politseileht

ILMUB 2 KORDA KUUS

Nr. 1 (504)

TALLINNAS, 20. JAANUARIL 1938

XVII aastakäik

KÄESOLEVAS NUMBRIS LEIATE: Uusimaid uurimismeetodeid kriminaaltehnikas — F. Vittlich. — Võltspassidest — K. Boman. — Jahiõigus — prof. E. Ein. — Võitlemine salaluure vastu Eestis. — Kodanliku õhukaitse korraldus Saksamaal. — Kriminaalkomissaride detsembrikuu koosolekult — A. Lütt. jm.

Jaanuar
1938

Uusimaid uurimismeetodeid kriminaaltehnikas

Kõrvaldatud stantsimärkide rekonstrueerimine

Kriminaaltehnika kui võrdlemisi noor teadusala on järjest arenemas. Iga aastaga suureneb nende teaduslike uurimismeetodite arv, mida võib edurikkalt tarvitada kuritegude avastamisel. „Kriminaaltehnikud“, s. o. asjatundjad kriminalistika aladel peavad pidevalt silmas rahvusvahelist kriminoloogilist erikirjandust, et olla teadlik selles, missuguste probleemide kallal siin ja seal töötatakse ning mida on saavutatud uuemate teoreetiliste või laboratoorsete katsete ja uurimuste abil.

Kuid sageli omab määrava tähtsuse see, et ka politsei- ja kohturingkonnad oleksid teadlikud selles, kas üks või teine küsimus võib lahendust leida asjatundja abil. Viimane ei viibi teatavasti sündmuskohal ja sõltuvalt sellest võib kergesti juhtuda, et mõni iseenesest küll lahendatav küsimus jääb ometigi selgitamata seepärast, et uurimust toimivaile ametnikele pole teada, et on olemas uusi uurimismeetodeid, millete varal võib selgitada vaieldava küsimuse.

Selliste probleemide hulka kuulub tänapäeval kahtlemata ka metallesemeile löödud ja hiljem sealt kõrvaldatud numbrite või muude stantsimärkide rekonstrueerimine. Vaevalt osutub küll tarvilikuks lähemalt kirjeldada selle küsimuse tähtsust kuritegude selgitamise suhtes. Meenutame siinjuures vaid, et jalgrataste ja laskeriistade varguste puhul püütakse tavaliselt kõrvaldada neil leiduvaid numbreid, tehes seda kas väljakraapimisega või peitliga löömisega.

Rekonstrueerides viimaseid keemiliselt, osutub ühtlasi ka võimalikuks kindlaks teha müügikoha ja sageli ka varastatud eseme õige omaniku, kelle nimele oli registreeritud vastava numbriga jalgratas või laskeriist.

Veel õige lühikese aja eest ei tuntud kriminaaltehnikas mingit kindlat meetodit sel teel kõrvaldatud numbrite rekonstrueerimiseks, kuid viimastel kuudel on kahes ajakirjas („Archiv für Kriminologie“ ja „Nordisk kriminalteknisk Tidsskrift“) leidnud kirjeldamist üks vastav uurimisviis. Selle probleemi teoreetilise ja praktilise igakülgse uurimisega on tehtud rohkesti tööd Skandinaavia riikides, eriti Kopenhaagenis, mis on arusaadav, kui meenutada, et

Taanis on protsentuaalselt kõige rohkem jalgrattaid ning sõltuvalt sellest ka suhteliselt väga palju jalgrattavargusi. Reaktsioon kui niisugune on iseenesest küll juba õige varakult leitud, nimelt 1921. aastal Krupi tehaste inseneride-metallograafide poolt.

Pidades silmas, et k. a. sügisel tekkis Eestiski seoses ühe tapmisjuhtumiga tarvidus selgitada laskeriista numbrit, siis oli antud võimalus kirjanduses toodud uue uurimismeetodi proovimiseks.

Asjaolud ja töökäik olid järgmised: ekspertiiskabinetti saadetud brauningu kelgul oli number täiesti kõrvaldatud. Üksikud arvud olid välja kraabitud, osalt aga silmnähtavalt

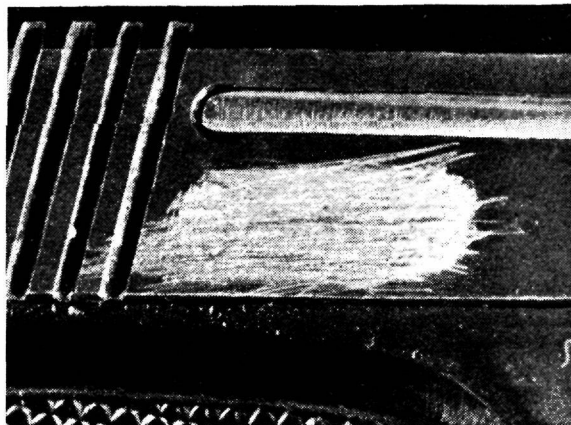

Foto 1.

Brauningu kelk enne numbri rekonstrueerimist.

peitliga välja löödud, nagu see on näha 1. fotol, mis on tehtud enne ekspertiisi toimimist. Kraapimis- ja löömisjäljed olid kohati õige sügavad.

Pärast kraapimisjälgi kandva koha siledaks tegemist, lihvimist ja poleerimist (metalli pind peab muutuma peegelsiledaks) kuumutati see kuni 220 kraadini. Korraates uuesti lihvimist kontrollitakse, kas metallipind on täiesti sile ja läikiv.

Nüüd alles asume numbrite keemilisele rekonstrueerimisele, tarvitades seks järgmise koosseisuga söövitusvedelikku:

Raske koormaga talvisel teel.

120 sm³ soolhapet
 75 sm³ alkoholi
 5 g vaskkloriidi
 90 g dest. vett

Vaheldumisi kuumutades metalli ja mõjutades ikka uuesti söövitusvedelikuga, tulebki nähtavale algupärane stantsimärk, brauningu number.

Reaktsioon toimub üldiselt pikkamisi ja käesolevas asjas töötati kahe päeva kestes, enne kui saadi kätte enamvähem rahuldavaid tagajärgi, mis on näha 2. fotol: kolm numbrit viiekohalisest arvust on selgesti loetavad: 9..05, kuna ka järjekorras teise numbri suhtes olemasolevate jälgede järgi otsustades ei olnud kahtlust, et siin on tegu numbriga „8”. Nimelt aitas selle järelduse tegemiseks kaasa teises kohas oleva kaliibri numbri „6,35” vaatlus: number „3” oli seal kirjalt nurklikum ja erinev ekspertiisitava numbri jälgedest, missugune asjaolu tõendas omakorda, et viimase teiseks arvuku oli ikkagi „8”.

Keskmine number enam nähtavale ei ilmunud. Arvestades, et laskeriistad ja nende oma-

nikud registreeritakse firmade ja numbrite järgi, ei tohiks arvatavasti ka antud juhtumil brauningu omaniku kindlakstegemine raskusi teha, olgugi et viiest numbrist on rekonstrueeritud vaid neli.

Millele baseerub see küllaltki huvitav ja tulemusilt üllatav ilmutamisprotsess?

Põhimõte on siin järgmine: stantsimärkide, näiteks numbrite sisselöömisel ei muutu metalli struktuur (tihedus) mitte ainult pinnaliselt, vaid ka metalli sisemuses. Selle tagajärjel

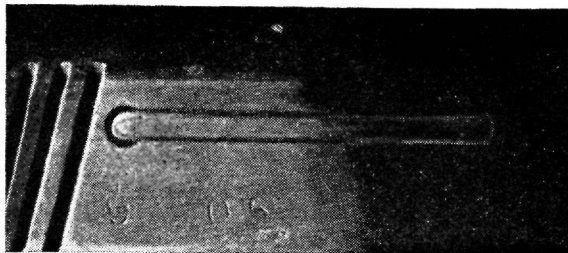

Foto 2.

Sama koht pärast numbri keemilist rekonstrueerimist.

Võltspassidest

Valga jaam. Rong peatub. Vagunisse astub kaks politseinikku. Ühel neist on käes nende isikute nimestik, kelledele väljasõit Eestist on keelatud, teisel lauake ja piiritempel. Algab passikontroll. Reisija ulatab passi. Politseinik vaatab tähestikku. Reisija nime selles ei leidu. Pass kõigiti korras, alles äsja pikendatud, päevapilt vaidlematult õige. Takistusi väljasõiduks ei ole.

Järgmine reisija. Välismaalane. Nimestikus ei seisa. Peatusluba on maksev. Välismaalasega on registreeritud. Võib sõita!

Tegevuskoht — Tallinna sadam. Reisijatehoone. Mõnikümmed reisijat. Sadakond saatjat. Silla ääres aurik. Algab reisijate laskmine silla eraldatud ossa, kust pääsevad laevale. Reisijatehoonest lahkumisel ulatab reisija oma passi politseinikule. Väljub. Astub laeva. Vahepeal kontrollitakse tema passi, mille saab kätte hiljem laeva tüürimehelt. Selliselt teostub passikontroll meie suuremais piiripunktes Valgas ja Tallinnas. Võimalikult kiiresti, sest reisijail pole aega. Nii kontrollitakse nende passe, kes lähevad, ja umbes samuti ka nende passe, kes tulevad. Üldjoontes samasuguselt toimub passikontroll kõigi iseseisvate riikide, asu- ja mandaatmaade piiride ületamisel. Viimane, mis reisija peab esitama ühelt maalt lahkudes, on pass ja see on ka esimene, mille ettenäitamist temalt nõutakse mõnesse teise riiki jõudmisel. Aga mitte ainult riigipiiride ületamisel, vaid ka võõrriigis viibides peab pass olema välismaalasel alati käepärast. See nõue kehtib eranditult kõigis riikides.

Passis olevaist andmeist selgub, kes on selle omanik. Maaailmas on küllalt inimesi, kes ei taha või mingil põhjusel ei või aval-

reageerib numbri all olev koht söövitusvedelikuga teisiti kui ümbruses olev metall. Juhtumil, kui numbri kõrvaldamisel peitli löökidega ei rikutud metalli struktuuri, ilmuvad need eemaldatud numbrid uuesti nähtavale.

Ülalkirjeldatud võimalust peaksid nüüdsest peale arvestama kuritegusid jälitavad asutused ja igal vastaval juhtumil tuleks saata eksperitiisitavaid esemeid uurimiseks eksperitiiskabinetti.

dada oma tõelist isikut. Nende hulka kuuluvad eeskätt tagaotsitavad kurjategijad, salakuulajad, salakaubitsejad, mitmesugused seiklejad jne. Leidub ka neid, kes peavad varjama oma tõelist isikut selleks, et pääseda mõnesse riiki, kuhu neile pääs on kitsendatud. On ju pärast maailmasõda mitmeti raskendatud rahvusvahelist liiklemist, kas osalise või täieliku sisserändamise keeluga, kvootede määramisega, sisse- ja läbisõiduviisade nõudmisega. Sealjuures need kitsendused ei kehti kõigi kohta üheväärselt. Näiteks on kollasel tõul, eriti jaapanlasil, sissepääs Põhja-Ameerika Ühendriikidesse ja Austraaliasse peaaegu võimatu. Tõkestatud on see ka valge tõu esindajatele, kuigi mitte ühtlaselt. Nii on isikule, kellel taskus briti pass, alati võimalik sissepääs selle maailmariigi mitmesugusesse osisse. Eesti välispassi omanik võib takistamatult liikuda Lätis, Soomes, Leedus, Saksas, Austrias, Itaalias ja mitmes teises Euroopa riigis. Eesti kodanikul on vastastikuse kokkuleppe põhjal õigus pääseda Jaapani ilma viisata. Praeguse Kauge-Ida sõja puhul tohiks eesti välispass järelikult olla vägagi ihaldatud dokumendiks mõne riigi kodanikule, kellel oma riigi passiga sissepääs Jaapani pineva vahekorra tõttu võimatu või äärmiselt raske, kellele sinnapääs aga siiski võib omada ülisuure tähtsuse.

Rahvusvahelised kokkulepped liiklemise korraldamise alal on äärmiselt mitmekesised. Sellest tulebki, et mõne riigi kodanik võib pääseda teise riiki ilma igasuguste lubadeta, kuna teise riigi kodanik vajab luba, mille eest tal tuleb mõnel juhul maksta kõrget hinda ja mida temale tihti üldse ei antagi. On enesestmõistetav, et tavaline kodanik, kellele mõni riik keeldub andmast sissesõiduluba, lihtsalt loobub sellesse riiki sõitmast. Hoopis teissugune on asi siis, kui tegemist isikuga, kellele pääs riiki mõnel põhjusel on suure tähtsusega. Niisugune isik seisab valiku ees, kas loobuda oma kavatsusist või muretseda enesele võltspass. Samuti vajavad võltspasse paratamatult ka need, kes võõrriikides endid varjavad politsei eest või kellele midu tähtis on esineda mõne teise isikuna.

Esimesel pilgul võiks paista, et palju neid võltspasside vajajaid ikka on. Tegelik

elu näitab, et neid peab olema rohkem, kui seda tavaliselt tahetakse uskuda. Või millega seletada võltspasside töökodade olemasolu nii mõneski riigis? Ükski ettevõtte ei suuda püsida kehtvalt, kui selle toodete järele pole nõudmist ja see ennast ei tasu. Pealegi nõuab passide võltsimine suurt oskust, head tehnilist sisseseadet ja kulusid. Kui see töö ennast siiski tasub, peab võltsinguile olema küllaldane nõudmine.

On mõistetav, et kõik riigid püüavad võidelda oma passide võltsimise vastu ja on huvitatud nende välismaalaste kiirest avastamisest, kes elavad riigipiires võltspassidega. Seni pole passikontroll ei piiril ega ka siseriigis arvatavasti annud maksimaalseid tulemusi, sest on raske uskuda, et Eestist liiguks aastast läbi ainult mõni üksik võltspassiga välismaalane, nagu seda peaks järeldama passivõltsingute avastamisest. Pigemini näib, et võitlus passivõltsingutega ei ole veel arenenud täiuslikuks. Selleks, et avastada head võltsingut, peab võltsingu avastaja omama sel alal küllaldasi teadmisi ja mõnel juhul ka tehnilisi vahendeid. Missugused siis on need teadmised ja vahendid? Missugused võltsingud on olemas, kuidas neid valmistatakse ja kas on üldse võimalik nende avastamine igal juhul?

Passivõltsingud võib üldjoontes jagada kahte liiki, nimelt: 1) täielik ja 2) osaline võltsing.

Politsei on võimeline neid avastama mõlemal juhul, kui selleks olemas vajalised eelteadmised ja moodne laboratoorium, eelkõige aga aega. Piiril passikontroll ei tohi muutuda aegaviitvaks. Suviti pole haruldane, et Tallinna kaudu sõidab päevas Eestisse kuni 300 välispassiga välismaalast. Kui oletada, et passi vähegi põhjalikuks kontrollimiseks vajatakse keskmiselt viis minutit, kuluks kolmesaja passi läbivaatamiseks 25 tundi, või terve öö-päev! Ei saa unustada, et samal päeval võivad sama piiripunkti kaudu ka lahkuda 300 välismaalast. Nendegi passide kontrollimine nõuaks aega. (Pole õigustatud arvamus, et passide põhjalikku kontrolli on vajalik teostada ainult sissesõidul. Reisija võis sisse sõita ühe passiga, kuna lahkub hoopis teisega.)

On selge, et eelnimetatud reisijate hulga juures ei saa piiripunktis olla juttugi põhjalikust passikontrollist. Samuti on selge, et ka suurima vilumusega ametnikule nii suure passide hulga juures paistavad silma ainult algelised võltsingud.

Kontrolli teostamist raskendab veelgi asjaolu, et see mitte ainult ei pea sündima kiiresti, vaid seejuures ei saa ka tarvitada

keemilisi vahendeid, mis rikuvad passe. Samuti pole ajavõitmiseks soovitav suurendada passikontrolli teostavate ametnike hulka selle määraneni, et see tunduvalt vähendaks tulusid, mis saadakse passide andmisel.

Nagu eelnevast nähtub, kujuneb põhjalik ja otstarbekohane passikontroll piiril väga raskeks ja suure reisijate hulga puhul peaaegu võimatuks. Pearõhk langeb järelikult nende välismaalaste passide kontrollimisele, kes ei sõida edasi kohe, vaid siin peatuvad teatava aja. Välismaalaste sissekirjutamisel ja registreerimisel, neilt peatusloa palvete vastuvõtmisel ja peatusloa andmisel avaneb küllaldasi võimalusi passi lähemaks silmitsemiseks. Olgu järgnevalt kirjeldatud mõningaid üksikasju, millede teadmine tunduvalt kergendab võltspassi eraldamist õigest.

Täielik võltsing.

Hea trükikoda võib keemiku kaasabil võltsida iga riigi passi kaanest kaaneni. Sellega pole öeldud, et võltsing täpselt sarnaleks algupärandiga. Võltsing ei tarvitsegi olla täpne. Mõneski riigis on esinenud juhtumeid, kus terved välismaalaste perekonnad on elanud seal kauemat aega viletsate võltspassidega. Üle piiri liikumisel seesugused passid tavaliselt ei ärata kahtlust piiril teostava kontrolli pealiskaudsuse tõttu. Samuti ei tunne ükski kontrolli teostav ametnik kõigi riikide välispasse nii täpselt, et ainult silma järgi teaks öelda, kas tegemist on õige või võltspassiga. Väidetakse, et veel praegugi võib reisida läbi terve Euroopa, omades mingi olematu riigi passi. See ei tohiks olla liialdus. Kuigi Eestist läbisõitvate välismaalaste hulk oma riikkonduselt on küllaltki mitmekesine, leidub siiski suuri ja tuntud riike, kelle kodanikke satub siia väga harva, ainult üks mõne aasta kohta. Mõnede vähem tuntud ja eriti kaugete riikide (end. Abessiinia, Libeeria, San Domingo, Filipiinide jne.) kodanikke pole Eestis üldse käinud ja on enesestmõistetav, et meie ametnikel ei saa olla kuigi selget ettekujutust nende riikide passidest. Kui mõni reisija meil esitab sellise passi täielise võltsingu, puudub kontrolli teostaval ametnikul võimalus kindlaks teha, kas dokument on õige või mitte, sest lähikonnas ei asu ka selliste riikide esindusi, kelle kaasabil vajaduse korral saaks küsimuse lahendada. Tuntud riikide täielikkude passivõltsingute avastamine on juba tunduvalt võimalikum, näiteks võrdluse teel teise, sama riigi passiga või ka prooviblanketiga, kui niisugune olemas.

Osaline võltsing.

Osalised võltsingud on eriti sagedased ja need esinevad:

- a) passide tekstis ja allkirjades,
- b) päevapiltides,
- d) viisades ja piirimärgetes ja
- c) mõne lehe eemaldamises või juurdepanemises.

Teksti ja allkirjade võltsimine.

Selleks kasutatakse kas mehaanilist puhastamist või pesemist.

Mehaaniline puhastus teostatakse kummiga, väga peene liivapaberiga, noaga või mõne muu sellise vahendiga.

Puhastamise vastu võideldakse peamiselt õrna ja keerulise kirja abil. Samuti on heaks kaitsevahendiks eriline tint, mis tungib paberisse võimalikult sügavamalt. Sellise tindi tarvitamisel muutub kirja mahakaapimine peaaegu võimatuks, sest paber läheb kaapimise kohalt silmatorkavalt

õhukeseks, enne kui kiri lõplikult kaob. Kiri tungib seda sügavamale, mida vähe- ma liimisisaldusega on paber. Tulemusi võib anda ka tint, mis selles leiduvate keemiliste lisandite tõttu paremini tungib läbi paberi pealmisest kihist. Need lisandid ei tohi muuta tinti nii imbuvaks, et kiri laiali valguks või isegi laiguliseks muutuks.

Passipaber on võltsimise raskendamiseks kaetud mustertrükiga. Kirja mahakaapimisel vigastatakse ka mustertrükk, mille parandamiseks võltsijad tavaliselt kasutavad pintslit ja vesivärve. Hea mustertrükk raskendab võltsimist tunduvalt ja kergendab võltsingu avastamist.

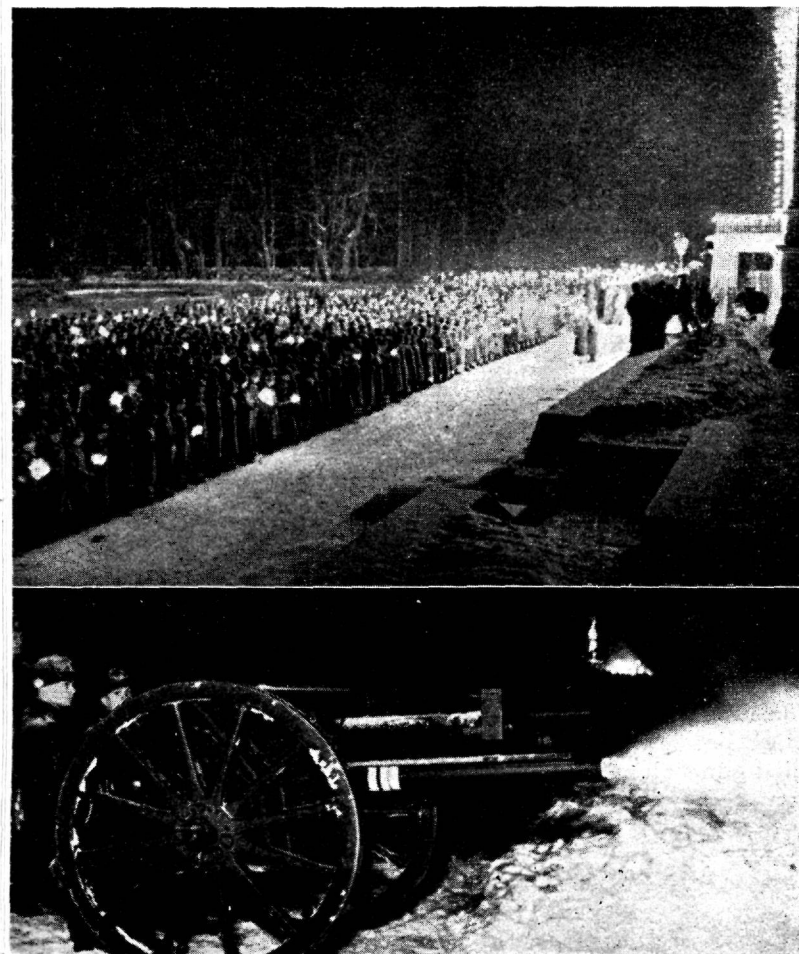
Võltsijate hulgas väga laialt on levinud kirja mahapesemine. Selle vastu võideldakse võltsimiskindla paberi ja tindi tarvitamisega. Paberi teeb võltsimiskindlaks see, et igasugused vedelikud, mida pesemiseks kasutatakse, sellele paberile sattudes tekitavad plekke. Mõni liik võltsimiskindlat paberit on kaetud mustertrükiga. See iseenesest ei suurenda paberi võltsimiskindlust nimetamisväärselt, annab aga häid tagajärgi siis, kui värvilised kujutlused nii hästi sulavad ühte paberi põhitooniga, et nende piirjooni on raske tabada. Võltsimine niisugusel paberil on lihtsate vahenditega võimatu.

Võltsimist väga tunduvalt takistavaid, vees lahustuvaid värve passide valmistamisel ei võeta tarvitusele seepärast, et passid peavad olema niiskuskindlad.

Isik, kes tahab võltsida passi moodsel võltsimiskindlal paberil, seisab küllaltki raske ülesande ees. Mustertrüki kõrvaldamist teostatakse tavaliselt keetmise abil. Juba veerandtunnilisest keetmisest jätkub, et kõrvaldada kõik keemilised osad. Kuna kitsa koha keetmisel tekivad keedetava koha ümber teravad äärjooned, siis tavaliselt keedetakse tervet lehekülge. Pitsati jäljend ja kiri ei tohi sealjuures alluda keetmise mõjule. Seepärast kaetakse enne keetmist alalhoidmisele kuuluvad kirjad ja pitsatijäljend vastava ainega, mis hiljem, pärast keetmist, kõrvaldatakse. Keetmise tagajärjel paberi pind muutub silmatorkavalt pehmeks. Selle nähte varjamiseks paber liimistatakse uuesti. See töö nõuab võltsijailt suurt kiirust ja osavust, sest on väga raske vältida paberi kortsumist.

Eelnevad read näitavad, et ainult paberi abil ei saa võltsimisi võimatuks muuta. Võltsimiskindel tint sellevastu tagab enam-vähem täieliku julgeoleku.

*Tallinna seltskondlike organisatsioonide, kaitseliidu ja tule-
tõrje tõrvikutega rongkäik Kadrioru lossi ees austust aval-
damas Rüügihoidja K. Pätsile uue põhiseaduse jõustumise
puhul. Suurtükid kuulutavad uue põhiseaduse jõustumist.*

VABARIIGI VALITSUS UUEAASTA ÖÖL, PÕHISEADUSE KEHTIMAHAKKAMISEL.

Esireas keskel riigihoidja K. Päts, temast vasakul peaministri asetäitja K. Eenpalu, kohtuminister J. Müller, põllutööminister A. Tupits. Paremalt: välisminister dr. Fr. Akel, majandusminister K. Selter, haridusminister A. Jaakson. Seisavad vasakult: riigisekretär K. Terras, riigikontrolör K. Soonberg, sotsiaalminister O. Kask, teedeminister N. Viitak, riikliku propaganda juht E. Kigaste ja riigisekretäri abi F. Akel.

Mõned riigid (näit. Rumeenia) kasutavad sellise tindiga kirjutatud passe. Niisuguse tindi kõrvaldamine osutub võimatuks senituntud vahenditega. Muidugi peab tint tungima paberisse nii sügavalt, et ei saa tulla kõne alla selle mahakaapimine. Viimase vastu kaitseb ka mustertükk.

Võltsimiskindel paber ja samasugune tint koos tarvitatuna muudavad võltsimise peaaegu võimatuks nii keemilisest kui ka mehaanilisest küljest.

Juba käesoleva kirjutise alguses oli juttu sellest, et piiripunktes põhjalik passikontroll osutub võimatuks ajapuudusel. Leidub küll vahend, nn. „maagiline vedelik“, mis silmapilkselt toob paberil nähtavale kõik kaabitud ja pestud kohad. Selle vedeliku tarvitamine on lihtis ja valmistamine odav, kahjuks ei saa seda kasutada moodsel võltsimiskindlal paberil, kus see ise tekitab plekke.

Päevapilt.

Päevapilt moodustab passis kõige kergemini võltsitava osa. Sageli on tarvis

ainult vahetada pilt ja igasugune muu võltsimine osutub ülearuseks. Pilt kinnitatakse passidesse väga mitmeti, traadi, liimi jne. abil. Vastavalt pildi kinnitamiseviisile, on selle kõrvaldamine kas lihtis või keeruline.

Külgeliimid pilt leotatakse lahti. Kuna pildi äärtele tavaliselt on löödud templid, mille üks osa ulatub paberile, siis kujuneb tarvilikuks ka uuele, passi pandavale „vale“ pildile kujutada samasugused templid. Selleks valmistatakse kummist vastavad templiosade jäljendid. Viimaste abil vajutatakse uuele, passi pandavale pildile täpselt samasugused märgid, nagu need olid eelmisel, õigel pildil. Templijäljendite mahapesemine iseenesest on võimalik ainult harilikul, mitte aga võltsimiskindlal paberil.

Traadiga, konksudega ja teiste selliste vahenditega kinnitatud päevapildi kõrvaldamine passist on äärmiselt lihtis.

Kindlaim vahend pildi kinnitamiseks on hea liim, tarvitatuna võltsimiskindlal paberil, kusjuures pildi igale nurgale lüüakse templijäljend.

Mõnes riigis on tarvitusel eriline nn. Todd-masin, millega passiomaniku nimi lüüakse pildile väikestest augukestest koosnevate tähtedega. Nii kinnitatud pildi asendamine mõne teisega kujuneb võimatuks, kuna pildi pisemalgi nihutamisel sellele löödud kiri muutub segaseks.

Kõige täiuslikum päevapildi võltsimine toimub nii, et pilti passilt üldse ei kõrvaldata. Osavad võltsijad tulevad ka sellega toime, et kopeerivad endisele pildile selle isiku pildi, kellele pass on määratud kasutamiseks. Sellist võltsimist on raske avastada ja ainult vilunud silm märkab võltsitud pildil erilist läiget, mida pole tavalisel pildil.

Viisad ja pitserid.

Nende võltsimisel kasutatakse peamiselt kaapimist ja pesemist. Eriti sagedane on kaapimine. Esineb ka selliseid juhtumeid, kus passiomanik ei taha, et teatav pitser või kiri oleks tema passil. Nii võib isikule olla soovimatu, et tema passi lüüakse piiritempel. Niisuguse „pahanduse“ vältimiseks on asjast huvitatul olemas oma kindel meetod. Nimelt kaetakse enne passi esitamist ametnikule järgnev tühi lehekülge erilise õrna lakikorruga. Kõik viisad ja templid satuvad nüüd sellele. Lakk kõrvaldatakse hiljem ja lehekülg on uuesti täiesti puhas. Selliselt prepareeritud paberil võib märgata lakiläiget ainult vilunud, tähelepanelik ja oma ülesandeis teadlik ametnik.

Lehekülgede kõrvaldamine ja vahetamine.

Need võltsimised on väga sagedased ja nende teostamist võimaldab paljude riikide passide primitiivne köitmisviis. Nii on senise eesti välispassi lehed löödud kokku ainult traadiga. Uues, varsti tarvitusele võetavas passis on see puudus kõrvaldatud.

Lehekülgede kõrvaldamise ja vahetamise vastu võideldakse peamiselt:

- a) lehekülgede arvu märkimisega passi esiküljel,
- b) lehekülgede nummerdamisega,
- d) erilise köitmisega ja
- e) passi valmistamisega ühest poognast.

Kaks esimest vahendit on enesestmõistetavad ega vaja seletust. Köitmine ise-enesest on suure tähtsusega. Traadiga kinnitatud või kokkuõmmeldud passist suudab igaüks lehti kõrvaldada või sinna lisandada.

Ülalloetletud vahendid ei muuda lehtede vahetamist siiski võimatuks. Uute lehekülgede valmistamist raskendab võimalikult keerulise mustertrükiga võltsimiskindla paberi kasutamine. Sellegi vastu leidub võltsijail väga lihtis ja mõjuv vahend. Nimelt pole sugugi võimatu muretseda kusagilt mõni teine, sama riigi välispass ja asetada sellest väljavõetud lehed teise passi. Niisugusel juhtumil ei aita võltsingu avastamiseks kuidagi kaasa ka kõige keerulisem mustertrükk ega võltsimiskindel paber.

Kaitset uute lehekülgede juurdepanemise vastu võib pakkuda terve passi perforimine mingi kindlaksmääratud sõna või ükskõik millise märgiga. Juurdepanemise lehe täpne perforimine nii, et see kõigiti ühtuks passi ülejäänud osaga, on äärmiselt raske.

Mõnes riigis (Rumeenias j. m.) on tarvitusel ühest poognast valmistatud pass. Sellest on muidugi võimatu üksikute lehtede väljavõtmine, osav raamatuköitja suudab siiski kõrvaldada lehti ja asendada neid uutega nii, et piirikontroll ei märka midagi.

Elamine võõra passiga.

See ei kuulu võltsimise mõiste alla, taotleb aga siiski samu sihte. Võhikule võib näida, et selline asi on võimatu, sest kuidas saab inimene ametiasutuses ja piiripunktes esitada passi, milles hoopis teise isiku pilt ja mille andmed ei sobi tema isikuga. Ometi on see võimalik, kuigi niisuguse asja avastamine varem või hiljem on möödapääsematu. Eriti kujuka näitena sellelt alalt võiks tuua juhtumi 1933. aastast. Keegi noor neiu, itaallanna, oli oma sõbrannalt saanud tema saksa välispassi. Seda passi kasutades sõitis ta Eesti koos oma meeskaaslasega, kel samuti oli saksa välispass. Kuigi itaallanna sugugi ei sarnalenud tema passis oleva pildiga, oli märgatavalt noorem, kui passis tähendatud, ja kõneles ka saksa keelt võrdlemisi halvasti ning võõrapärase aktsendiga, ei tekkinud tema passi suhtes kahtlusi tema piiri ületamisel ega ka peatusloa andmisel. Alles hiljem, kui daami, eriti aga tema meeskaaslase vastu tekkisid mõnesugused kahtlustused hoopis teistel asjaoludel, avastati, et daam oli suutnud ligi 4 kuud elada siin võõra isiku passiga.

Üks viimaseid ja mitmeti huvitavaid võltsipassi avastamisi toimus Tallinnas mõne kuu eest. Välismaalane I. saatis korda kuriteo, mille eest temale määrati vanglakaristus. Juurdlusel selgus muu seas, et Tšehhoslovakkia pass, mida isik kasutas,

Pilte Tartu Politseiametnike Kogu ruumide avamiselt

M. a. detsembrikuus toimus Tartu Politseiametnike Kogu ruumide ametlik avamine, millest võtsid osa siseminister K. Eenpalu, Politseivalitsuse direktor R. Veermaa, abidirektor J. Sooman j. t.

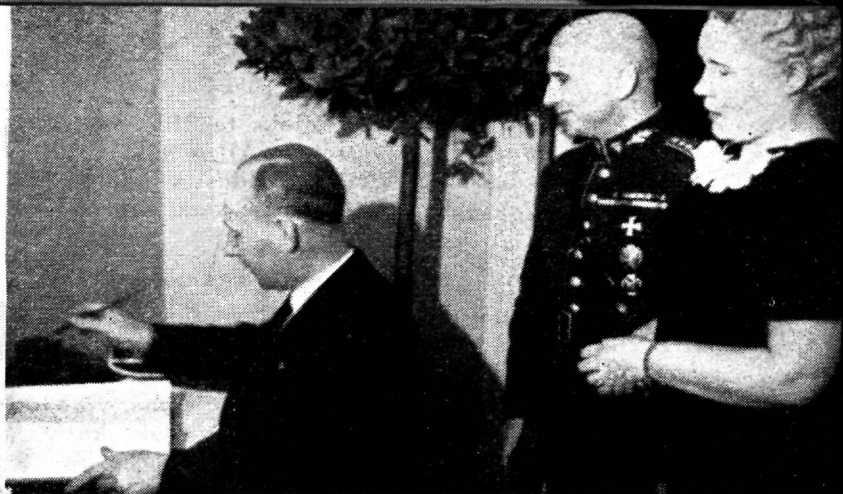

All: Politseivalitsuse abidirektor J. Sooman, Kohutukoja prok. Assor, kindral Kruus j. t.

oli võltsitud. Oli tegemist täieliku ja ühtlasi täiusliku võltsinguga. Sellekohasele küsimusele vastas mees muiates, et oli saanud selle passi ühest Baltimere-äärsest vabalinnast. Seal, sellekohases töökojas oli pandud talle lauale terve virn igasuguste riikide välispasse. Tema oli valinud siis Tšehhoslovakkia oma.

Tegelik elu on näidanud, et passide võltsimist ei suudeta tõkestada ainult tehniliste vahenditega. Seepärast on mõni riik, kelle passidele eriti suur nõudmine (P.-Am. Ühendriigid) ja kelle passide võltsingud seetõttu kõrges hinnas, võltsimiste takistamiseks võtnud muu seas tarvitusele ka administratiivsed vahendid. Need seisnevad saatkondade ja konsulaatide õiguste kärpimises välispasside andmise alal ja tavalise passiandmise süsteemi üldises reorganiseerimises. Neilgi vahendeil on see puudus, et muudavad passide andmise keeruliseks ja aegaviitvaks.

Väga tõhusat abi passivõltsimiste vastu võiks anda sellekohane rahvusvaheline koostöö. Enesestmõistetavalt võiks see teostuda mõne suurema rahvusvahelise organisatsiooni, näiteks Rahvasteliidu kaudu. Mitmeti ideaalse korra võiks luua sel teel, et kõigi asjaosaliste riikide välispassid oma

Siseminister K. Eenpalu nime kirjutamas külaliste-raamatusse, tema selja taga seisab Tartu-Valga prefekt V. Roovere abikaasaga.

Keskel pildil vasakult: Politseivalitsuse direktor R. Veermaa, prof. J. Uluots ja prefekt V. Roovere.

kujult ja valmistamisviisilt ühtlustataks. Muidugi jääksid niisugusel juhul igale riigile võimalused, peale teiste riikidega kokkulepitud kaitse- ja eraldusmärkide, tarvitada ka oma eritunnuseid. See süsteem ei takistaks võltsimisi, küll aga kergendaks tunduvalt nende avastamisi, kuna siis teatavad kaitsemärgid oleksid kõigi lepinguosaliste riikide passides ühesugused ja nende ehtsuse kontrollimine teostuks kõikjal ühesuguste võtete ja vahenditega. Niisuguse, mitmeti ratsionaalse idee teostamine kujuneks praegusel ajal vaevalt teostatavaks. Senine kirevus välispasside alal jääb paratamatult püsima passivõltsijate ja nende kaubatarvitajate suureks heameeleks. Passide võltsimist ei suudeta vältida ja seepärast tekib küsimus, kuidas tuleks ametnikel üldjoontes toimida, et avastada passi-võltsinguid võimalikult sagedamini. Esimeseks nõudeks on muidugi, et iga ametnik,

kes tegeleb passidega, oleks teadlik võltsijate tavalisemais võttesis. Alles neid võtteid tundes on ametnikul eeldusi võltsingute avastamiseks. Passi kätte saades peaks iga ametnik:

1) Täieliku võltsingu avastamiseks:

toimima passi üldise ülevaatusel. Täieliku võltsingu juures leidub mõnigi kord vigu prantsuse, samuti ka vastava riigi keele tekstis. Mustertrükk, kui see olemas, võib olla ebahütlane, üksikud kujutlused katkelised, mõni lehekülg ehk selle osa haledam, teine tumedam, lehekülgede numeratsioon vale. Täieliku võltsingu avastamine toimub kõige kindlamalt võrdluse teel mõne teise, sama riigi passiga või passimudeliga, kus need olemas. Kui ametnik valitseb vastava riigi keelt, võib kõnetada passiomanikku selles keeles ja esitada mõningaid küsimusi vastava riigi, selle pealinna jne. kohta. Riigikeele mittetundmine, selle kõnelemine halvasti või võõrapärase aktsendiga, eriti aga ilmselt väljamõeldud andmete andmine oma kodumaast ja selle lähtsamatest kohtadest võib mõnikord tekitada põhjendatud kahtluse, kas reisija üldse on vastava riigi kodanik.

2) Osalise võltsingu avastamiseks:

a) veenduma, et passis on olemas kõik leheküljed,

b) püüdma selgitada, kas mõni neist lehekülgedest ehk passilehtedest ei ole üksikult sisse kleebitud või lisandatud,

d) vaatama, kas passis leiduvate sissekannete lähemas ümbruses ei ole märgata pesemis- või kaapimisjälgi,

e) selgitama, kas pildil ei ole läiget, mis lubaks oletada selle võltsimist eelkirjeldatud viisil, samuti kas pildil, selle lähemas ümbruses või lehe teisel küljel pole märke, mis lubaksid oletada, et pilt on ümber vahetatud,

f) enne mõne sissekande tegemist passi peab veenduma, et vastav lehekülg ei ole kuidagi prepareeritud, passile kunstlikult lisandatud jne.,

g) kui passis olemas Todd-masinaga tehtud kiri või teisiti perforeeritud märk, kontrollida, kas kiri on selge ja kas perforatsioon läbib kõik lehed ühtlaselt.

3) Võõra passiga elamise avastamiseks:

võrdlema passis olevat päevapilti passi esitajaga ja ühtlasi veenduma, et passis olevad andmed sünniaja, samuti isiku eritunnuste kohta on võimalikult sobivad passi esitajale.

Pole võimatu, et mõnel juhtumil tekib vajadus laboratoorsete vahendite järgi. Enesestmõistetavalt ei ole neid käepärast igal ametnikul ja asi tuleb lahendada juba vastavalt kohalikele võimalusile.

Prof. E. EIN

JAHIOIGUS

3

III. Jahioiguse edasiandmine ja tuletatud jahioigus.

5. Edasiandmise põhjused ja viisid: Mitte iga algne jahioiguslane ei teosta ise otseselt oma jahipidamise õigust ja seda kas oma tahtel või õiguslikul võimatusel. Mõnel jahioiguslasel puudub võimalus teostada õigust otseselt JS § 4 mõttes üldise teovõime puudumisel (juriidilised isikud jne. vt. eespool), või seetõttu, et tema teovõime JS mõttes on kitsendatud. Kuna JS järgi vastavalt eelmises paragrahvis ettetoodule maaomaniku eest ei saa jahipidamist teostada tema esindajad (juriidiliste isikute puhul organid), siis ometi võidakse jahipidamise õigus edasi anda ja edasiandmises seisnebki juriidiliste isikute jahipidamise õiguse kasutamine. Jahipidamise õiguse

otsesest teostamisest kõneleme allpool, praegu aga vaatleme jahioiguse edasiandmist. Jahipidamise õiguse edasiandmisel pole kõik algsed jahioiguslased võrdsete õigustega, vaid riigil on JS järgi rohkem võimalusi ja viise jahioiguse teostamist edasi anda kui teistel jahioiguslastel. Edasiandmise viiside valik on piiratud ja neid tunneb JS järgmisina: jahirendileping, jahiloa andmine ja jahikülalise leping. Vaatame eeskätt jahirendilepingut:

A. Jahirendileping.

6. Jahirendilepingu sõlmimine. JS § 6 kohaselt võib eramaadel ja veekogudel jahipidamise edasiandmine toimuda ainult väljarentimise teel. Vaatleme järgnevalt, millised on JS põhjal sellise lepingu kehtivuse tingimused

sed ja missugused õiguslikud suhted tekivad säärasest lepingust.

Mis puutub jahirendilepingu sõlmimisse, siis jätame kõrvale üldtingimused, mis vajalised igasuguse lepingu sõlmimisel, vaid vaatleme üksnes spetsiaalseid jahirendilepingu tingimusi. Jahirendilepingu kehtivuseks on vajalised järgmised tingimused (JS § 7).

1) Et ta oleks kirjalik. Suuline leping jahipidamise õiguse üleandmise kohta pole üldse jahirendileping ja järelikult ei loo neid õigusi, mida peab andma jahirendileping. Esiteks ilma kirjaliku lepinguta ei saa teha omavalitsusele esildust jahipiirkonna kinnitamiseks, järelikult ei saa moodustada seaduse mõttes jahipiirkonda. Teiseks, isik kes sõlminud küll suulise lepingu ja selle põhjal peab jahti, on süüdi seadusevastases jahipidamises ja langeb vastava karistuse alla.

2) Jahirendileping sõlmitakse vähemalt kuueks aastaks, välja arvatud juhtumid, kui maid ja veekogusid renditakse olevate jahipiirkondade külge liitmiseks või kui lepingu sõlmimisest kuni jahipiirkonna kestvuse lõpptähtajani (kui jahipiirkond moodustatakse vähemalt 6 aastaks) on jäänud vähem kui kuus aastat; viimasel puhul sõlmitakse leping kuni jahipiirkonna kestvuse lõpptähtajani.

3) Jahirendileping ei või sisaldada tingimusi, mis takistavad korralikku jahimajandust ning kasulike jahiloomade kaitsemist ja nende eest hoolitsemist.

4) Leping peab üksikasjaliselt loetlema kõik need kohustused, mis jahirentnik peab teostama kasulike jahiloomade kaitseks ja nende eest hoolitsemiseks.

7. Jahirendilepingust tekkivate suhete korraldamine. Jahiseadus korraldab jahirendilepingut väga väheste sätetega. Peale lepingu sõlmimise tingimuste (§ 7) sisaldab ta veel ainult sätteid lepingu lõppemisest (§ 8, 9, 10). Ta ei lausu midagi rendileandja ja -võtja vastastikuseist suhteist. Sellest ei või aga järeldada, et nende kohta me mingit vastust ei saa anda, sest Jahiseaduses puuduva võime leida Tsiviilseadustikust. Kõigepealt Jahiseadus oma sätetes, mis sisalduvad § 7, 8, 9 ja 10, ei loo iseenesest veel täiesti uut lepingu tüüpi, millel midagi ühist poleks Tsiviilseadustiku lepingu teooriale vastavate lepingutega. Ka Jahiseaduse nn. jahirendileping on ikkagi eraõiguslik leping, kuigi temas poolte autonoomia on suhete korraldamisel avalikus huvis absoluutse normiga kitsendatud ja need kitsendused on väljendatud § 7 ja 8.

Niivõrd kui poolte autonoomia pole kitsendatud Jahiseadusega, võivad nad oma suhteid

Kriminaalassistent A. Saarva 50-aastane

5. jaanuaril s. a. pühitses Tallinna-Harju kriminaalassistent August Saarva oma 50 aasta sünnipäeva, vaadates ühtlasi tagasi 16-aastasele politseiteenistusele.

A. Saarva sündis 5. jaanuaril 1888. a. Tartumaal Rõngu vallas, Puidaku talu peremehe pojana. Koolihariduse omandas ta Rõngu kihelkonnakoolis ja Tartu H. Treffneri gümnaasiumis.

Maailmasõjast võttis A. Saarva osa 158. Kuitaiki polgus, kust siirdus Kiievi aero-fotokooli, mille lõpetamise järele teenis mitmes vene lennukiväe osas fotograafina kuni maailmasõja lõpuni. Eesti vabadussõjast võttis A. Saarva osa Inseneriväe pataljoni 3. sapööriroodu joonestajana kuni sõja lõpuni.

Politseiteenistusse astus A. Saarva 10. mail 1921. a. Tallinna-Harju Kriminaalpolitseisse, kus teenib praegugi assistendina. Tema erialaks on kriminaalfotograafia.

Teenistuses tuntakse A. Saarat korraliku, edasipüüdliku ja tubli töömehena. Ta on alati vastutulelik ja huumoriküllane.

Komissari ja kaasametnike poolt peeti juubilaril meele väärtusliku kingiga.

Soovime juubilarile üle 50. a. läve astumisel veel kauaks nooruslikku eluvärskust, püsivust ja edu.

korraldada üldiste tsiviilseaduste piires. Seejärel võivad pooled ise enam või vähem üksikasjaliselt oma õigused ja kohustused jahirendilepingus kindlaks määrata ja kui nad pole seda teinud küllalt täielikult, siis määrab need Tsiviilseadustik. Balti Erasead. art. 4026 lausubki, et rendilepingu objektiks võivad olla mitte ainult kehalised objektid, vaid ka õigused, nagu jahipidamise õigus. Seega siis

BES-se rendilepingu sätted on kohaldatavad ka jahirendilepingu kohta, niivõrd muidugi, kui JS ei loo erandeid ja niivõrd kui pooled ise pole teisiti korraldanud oma õigusi ja kohustusi. Sellega ongi seletatav, miks Jahiseadus pole vähimalgi määral peatunud poolte suhete juures; nende kohta leiame vastuse Balti Eraseaduse art. 4025 ja järgmisis. Nende juures ei tarvitse meil siinkohal lähemalt peatuda, kuna rendilepingust tekkivad õigused ja kohustused on üldiselt tuntud.

8. Lepingu lõppemine. Jahirendilepingu lõpetamisest sisaldab JS juba üksikasjalisemaid sätteid, kuid vaatamata sellele ei sisalda ta kõiki lõppemise põhjusi. JS loetleb eeskätt just need lõppemise põhjused, mis spetsiaalselt omased on jahirendilepingule, kuna üldised rendilepingu lõppemise põhjused leiavad käsitlemist Balti Eraseaduses (vt. art. 4103—4130). Jahiseaduses loetletud rendivahekorra lõppemise juhtumid on järgmised:

a) Seaduse põhjal, kui kohus jahirentniku mõistab süüdi jahipidamise kohta kehtivate seaduste või määruste rikkumises ja kui temalt ära võetakse jahitunnistus (JS § 8 I lõige).

Me nimetasime selle põhjuse seaduse enese jõul lõppevaks, sest sel juhtumil pole tegemist mitte põhjusega, mille alusel rendileandja võib lõpetada vahekorra ülesütlemisega, vaid rendivahekord lõpeb automaatselt kohtuotsuse seadusjõusse astumisega. Isegi kui rendileandja nõustuks või tahaks rendivahekorda alal hoida, ei püsi see vahekord siiski enam; endine rentnik, pidades jahti pärast säärast kohtuotsust, paneks toime Jahiseaduse uue rikkumise. Kui jahirendi vahekord lõpetatakse enne tähtaega esimeses lõikes loetletud põhjusil, on rentnik kohustatud tasuma rendiraha kuni jahirendilepingu lõpptähtajani, kui rendileandjal ei lähe korda jahipidamise õigust enne ülaltähendatud tähtaega uuesti rendile anda (JS § 8, IV lõige). Omalt poolt peame täienduseks ütleva, et rentnik peab isegi sel juhul, kui rendileandjal läheb korda enne eelmise tähtaja möödumist uuele isikule välja rentida, tasuma siiski vaheraha, mis rendileandjal puudu jääb summast, mis ta vana rendilepingu lõpuni oleks pidanud saama (vt. BES art. 4074), sest rendileandja ei pea rentniku süü läbi milgi viisil kannatama. Teine juhtum, mil seaduse enese jõul jahirendileping lõpeb, leidub JS § 41³ II lõikes: „Kui väljarenditud jahipiirkond tunnistatakse jahiloomade reservaadiks, siis lõpeb jahirendivahekord, arvates jahipidamise keelu maksmahakkamise päevast. Rent jahipiirkonna kasutamise eest tasutakse niisugusel korral jahipidamise keelu maksmahakkamise päevast”.

Kolmas JS-es ettenähtud jahirendilepingu lõppemise juhtum seaduse enese põhjal leidub § 13. Nimelt kui jahipiirkond väheneb alla 150 ha ja jahirentnikul ei lähe korda ühe kuu jooksul seda suurendada nõutava normini, siis jahipiirkonna registrist kustutamise kaotavad kehtivuse jahirendilepingud ka ülejäänud maaalade või veekogude kohta, arvates jahipiirkonna kustutamise päevast. Kõik selle läbi nii jahirentnikule kui ka rendileandjale tekkinud kahjud tasuvad isikud või asutused, kellede süü läbi jahipiirkond väheneb alla 150 ha.

Muude juhtumite kohta, mil rendileping seaduse enese jõul lõpeb, vt. BES art. 4108—4111.

b) Ülesütlemine rendileandja poolt. JS § 8 II l. kohaselt rendileandja võib jahirendilepingu lõpetada enne selle tähtaega, kui jahirentnik on rikkunud rendilepingu tingimusi. Siin tuleb meil täienduseks öelda, et mitte ükski lepingus väljendatud tingimuste rikkumine, vaid üldse rentniku kohustuste rikkumine juhtumeil, mis BES ette näeb, annab rendileandjale õiguse lepingu ülesütlemiseks. Nii näit.: BES art. 4118 kohaselt, kui jahirentnik tekitab kahju omaniku põldudele või metsale, võib omanik lepingu üles öelda. JS ei ütle, kas sääraseil juhtumeil lepingu lõpetamise puhul rendileandjal on õigus nõuda rendiraha kuni lepingu lõpptähtpäevani. Ent seda polegi tarvis korraldada, sest sellise õiguse annab BES art. 4074 üldisel alusel.

c) Jahirentniku surma puhul loetakse rendivahekord lõppenuks, kui rentniku pärijad hiljemalt kahe kuu kestel, arvates surmapäevast, rendileandjale kirjalikult ei teata, kes pärijaist astub surnud jahirentniku asemele jahirendivahekorra jätkamiseks endisil tingimusil. Kuidas tegelikult see norm elus leiab rakendust, on raske kujutleda, sest kahe kuu jooksul pärijad vaevalt suudavad läbi viia eneste pärijaiks kinnitamise; rendileandja aga ei tarvitse uskuda muud, kui pärijaks kinnitamise kohtumäärust. Surnud jahirentniku asemiku määramisest eneste keskelt peavad kõik pärijad osa võtnud olema ja seda enam on raskendatud kahe kuu jooksul seda teostada; on karta, et tegeliku elu jaoks, kui tahetakse täpselt seaduse järgi käia, jääb JS käesolev säte surnud täheks. Rendileandja surma korral jääb sõlmitud jahirendileping jõusse.

d) Maaomaniku muutus. JS § 10 IV lõike järgi, kui maaala või veekogu, mille kohta jahirendileping sõlmitud, kas täielikult või osaliselt üle läheb uuele omanikule muil põhjusil (s. t. kui mitte rendileandja surma korral tema pärijatele) ja kui viimane ei nõustu jahirendilepingut jõusse jätma, loetakse rendivahekord lõp-

penuks. Jahirentnikul on õigus sellega tekkinud kahju sisse nõuda rendileandjalt.

e) Loetletud rendivahekorra lõppemise alused pole ainukesed; siin tuleb jällegi täiendavalt Balti Eraseadusest rendilepingu kohta käivad normid abiks võtta. Nii näit.: üldisel alusel võib rendivahekord lõppeda mõlema lepingu poole vastastikusel nõusolekul; ka jahirentnik võib üles öelda lepingu, kui rendileandjas peitub süü, mis ei võimalda rentnikul jahipidamist teostada jne.

9. Mitu rendileandjat ja mitu rendilevõtjat. Ehkki JS midagi ei kõnele juhtumist, kus on tegemist mitme maaomanikuga, saab sel puhul tekkivaid küsimusi lahendada üldisil tsiviilõiguslikel alusel. Kui maa-ala on mitme isiku kaasomanduses, siis jahipidamise väljarentimiseks peavad kõik kaasomanikud avaldama nõusoleku ja kõik alla kirjutama; või siis kirjutab üks neist alla, kuid teiste volitusel.

Kui rendilepingu sõlmimise ajal oli üks või ka mitu omanikku, kuid hiljem nad võõrandavad teatava mõttelise osa maa- või veealast, nõnda et tekib juurde uus kaasomanik, kes pole osa omandamise juures teatanud, et ta on nõus enne sõlmitud jahirendilepinguga, kas võib ta lepingu lõpetada? JS § 10 IV lõike sõnastuse järgi peaks ta seda võima, sest sõnade all „osaliselt“ mõeldakse omandiõiguse puhul nii reaalselt kui mõttelist osa. Samuti kui mitu isikut soovivad rendile võtta, siis peavad nad sõlmima koos lepingu. Kui kaasomanduses oleva maa-ala jahirentnik (või rentnikud) rikuvad lepingu tingimusi, siis lõpeb jahirendileping ka siis, kui üks kaasomanikest seda nõuab, olgugi et teised kaasomanikud nõus on lepingut edasi pidama. Kui on mitu jahirentnikku (JS § 9), siis võib rendileandja lepingu lõpetada ka siis, kui seda põhjustab vaid osa jahirentnike. Seesugusel korral võivad ülejäänud rentnikud nõuda lepingu jõusse jätmist, kui nad kõrvaldavad lõpetamist põhjustanud kaasrentnikud ja sellest teatavad rendileandjale hiljemalt kahe nädala kestel, arvates ülesütlemise päevast. Alalejäänud rentnikud võivad rendileandja nõusolekul kõrvaldatud kaasrentnike asemele juurde võtta uusi lepinguosalisi. Kaasrentniku surma puhul (JS § 10 II lõige) jääb rendivahekord teiste jahirentnikega nende soovil püsima. Sõna „soovil“ tuleb mõista siin nõnda, et see soov võib vaikumises seista, sest üldise rendiõiguse alusel püsib rendileping edasi, kui mõni kaasrentnikest sureb; selgesõnaliselt tuleb teatada vastupidist, s. t. kui nad ei soovi lepingut edasi pidada ja selleks võib neil kaaluvaid põhjusi olla, näit.: surnud kaasrentniku pärija, kel õigus pärandaja asemele astuda, pole neile vastuvõetav uue kaasrentnikuna.

25 a. politseiteenistuses

24. jaanuaril pühitseb Tallinna 1. politseijaoskonna kantseleiametnik Sulo Sinisalu (end. nimi Rudolf Jürgenson) oma 25 aasta teenistusjuubelit politseis. S. Sinisalu sündis Tartu linnas 6. detsembril 1896. a. käsitöölise pojana.

1912. a. lõpetas Tartu Õpetajate Seminari juures asuva ettevalmistuskooli ja 24. (11.) jaanuaril astus kantseleiametnikuna teenistusse Tartu linna alevi politseijaoskonda, kus algul töötas adresslauas, hiljem kantseleis ja määrati 1914. a. suvel jaoskonna kirjatoimetaja (asjaajaja) kohale.

Kui toimus Vene politsei reform, määrati Sinisalu Tartu linna politseivalitsuse raamatupidajaks, missugusel kohal teenis kuni 1917. a. märtsikuuni, mil nimetati Tartu linna 2. politseijaosk. sekretäriks, kus teenis kuni 1. maini 1920. a., välja arvatud saksa okupatsiooni aeg. 1920. aastal paigutati ta oma palvel teenistusse Tallinna, Sadama politseijaoskonda asjaajajaks, sellest ajast Sinisalu teenib vahetpidamatult Tallinna-Harju Prefektuuri koosseisus.

S. Sinisalu on tuntud korraliku ja kohuse-truu ametnikuna.

10. Jahirendilepingu üleandmine. Jahirendilepingu ülemineku puhul tuleb vahet teha rendileandja ja rentniku vahel. Rendileandja suhtes jahirendileping läheb üle: 1) kui rendileandja sureb, siis tema pärijatele (JS § 10 III l.); 2) maa-ala või veekogu ülemineku korral võõrandamisega, kui uus omanik (või omanikud) on nõus rendilepingut edasi pidama (JS § 10 IV lõige). Rendilevõtja suhtes rendileping

VÕITLEMINE SALA- LUURE VASTU *Eestis*

4

Friedrich T.

7) 27. novembril 1934. a. tabati Ida-Eestis välismaa kodanik eestlane Friedrich T.

Juurdlusega selgus, et Friedrich T. on tulnud salaja üle piiri Eestisse, saadetuna ühe välisriigi luureasutuse poolt salakuulamise eesmärgil.

Tabamisel viskas Friedrich T. maha Vidrik Hansoni nimelise Eesti Vabariigi isikutunnistuse. Uurimisel selgus, et nimetatud isikutunnistus on võltsitud. Esialgsel ülekuulamisel Fr. T. nimetas ennast Oskar Niitoviks, kuid täiendaval ülekuulamisel avaldas oma õige nime ja seletas, et Ees-

tisse ta olevat saadetud ühe välisriigi luureametniku poolt, kes teda on igakülgset instrueerinud salakuulamise tegevuse alal, 21. nov. 1934. a. tema on saanud 60 e. krooni ja isikutunnistuse Vidrik Hansoni nimel ning siis ta on tulnud salaja Eestisse. Tema ülesandeks on olnud minna kellegi Herman V. juurde ja värvata see kaasa töötama salaluure alal. Enne tegevusse astumist on Fr. T. pidanud instrueerima teda üksikasjaliselt ja soetama kaks salajast peidukohta, kuhu Herman V. võiks panna kogutud teated ja kust eriti selleks välismaalt saadetud kuller viiks ära need ja paneks asemele uued juhtnöörid ja ka tasu senise töö eest. Herman V-le olevat kästutud teha ülesandeks: 1) selgitada kolmes linnas asuvate sõjaväeüksuste nimetused, meeste arv, relvastus, laod, varustus, voor ja püüda muretseda salajasi käskkirju, igasuguseid plaane ja ülesvõtteid sõjaväe tegevusest, 2) koguda andmeid teatavate linnade vahelisel raudteel olevate tagavarateede, sildade, pumbamajade, platvormide jne. kohta. Kaasaantud rahast Fr. T. on pidanud andma Herm. V-le edasi 20 krooni. Jõudnud Eestisse, Fr. T. on läinud Herm. V. juurde, teinud temale vastava ettepaneku ja viimase nõustumisel on annud talle juhtnööre teotsemiseks ning 15 krooni raha. Ühtlasi on määratud kindlaks kaks salajast peidukohta kogutud teadete paigutamiseks.

läheb üle: 1) rentniku surma korral ühele tema pärijaist, keda kõik pärijad on õigel ajal esitanud rendileandjale (JS § 10 II lõige); 2) loovutamise toimngu põhjal, kui rendileandja selleks kirjalikult on annud oma nõusoleku (JS § 8 III lõige); 3) süü pärast kõrvaldatud kaasrentniku asemele uue kaasrentniku juurdevõtmise teel (JS § 9 I lõige).

11. Jahikülalised ja -loalased. Jahirendilepinguta jahipidamise teostamist edasi anda võidakse järgmisil juhtumel:

1. Jahiõiguslased, kes moodustanud jahiringkonna, ükskõik kas oma või selleks rendile võetud maa- või veetaladest, võivad jahipiirkonnas lubada jahti teostada ka teisile isikuile (JS § 21).

Isikuid, kelledele säärane õigus on jahiringkondlase poolt antud tasuta, nimetab JS § 21 jahikülaliseks. Toimub aga loaandmine tasuta eest, loetakse seaduse poolt edasirentimiseks (§ 21 III l.).

2. Ainult riik võib lubada jahipidamist ilma rendile andmata jahipiirkonda mittekuuluvail maa- või veetaladel ja seda tema omanduses olevail kui ka neil maa-aladel ja veekogudel, kus JS § 2 põhjal temale kuulub jahipidamise õigus. Loa andjaks organiks on Põllutöoministeerium (JS § 17 p. 2). Säärase loa andmine on mõeldud tasuta eest (vrld. JS § 43 p. 2). Tasuta loa andmine on võimalik: a) põllutöoministril erakorralisil juhtumel; b) Põllutöoministeeriumil — riigimetsade ametnikele-teenijaile neile teenustuslikult alluvais piirkonnis. (Järgneb.)

Herman V. vahistati ja tema juurest leiti läbiotsimisel kaustik, kuhu olid märgitud ühe meie jalgväerügemendi koosseisu skeem ja Friedrich T. poolt antud ülesandete sõjaliste teadete kogumiseks.

Säärast progressiivset langust salaluure tegevuse alal Eestis, nagu see on mainitud eelmises numbris 1934. a. kohta, võime märkida ka järgnevate 1935. ja 1936. aastate kohta.

1935. a. oli meil avastatud salakuulamisjuhtumite ja tabatud luuretegelaste arv

jällegi poole vähem kui eelmisel aastal. 1935. a. avastati Eestis vaid 6 salakuulamisjuhtumit ja tabati 16 luuretegelast.

Toome neist juhtumeist siin mõned, mis kõige rohkem iseloomustavad salaluure tegevuse sihte ja taotlusi Eestis 1935. a.:

1) 14. mail 1935. a. tabati piirivalve poolt salaja üle piiri Eestisse tulekul välisriigi kod. Peeter B.

Juurdlusega selgus, et 13. mail 1935. a. on teinud ühe välisriigi luureametnik Peeter B-le ettepaneku minna salaja Eestisse ja koguda järgmised andmed: kus asuvad

Peeter B.

Eesti piirivalve kordonid ja valvepostid, kui palju mehi on igas kordonis, kas teataval kõrgustikul on piirivalve poste, kas piiri läheduses on sõjaväeosi, jaataval korral — kui palju ja milliseis külates; missuguses seisundis on teed kahe teatava piiriäärse küla vahel, kas on sildu kahel antud piirilähedasel jõel jne.

Piirist ülejõudmisel vahistati B. Eesti piirivalve poolt, ilma et ta oleks saanud asuda oma ülesande täitmisele.

2) 18. mail 1935. a. tabati politsei poolt salaja Eestisse tulnud välisriigi kodanik Eduard T.

Juurdlusega tehti kindlaks, et maikuu 1935. a. on teinud ühe välisriigi luureametnik Eduard T-le korduvalt ettepanekuid minna salaja üle piiri Eestisse ja selgitada, missuguses seisukorras on ühest piiriäärsest külast lõunasse suunduv maantee: kui lai see on, kas sõit seal autodel on võimalik, kas sillad on uued ja kas need on teega ühelaiused; tolles külas panna tähele ka seda, kas sõjaajal mahapõletatud elamud on üles ehitatud. Seal umbes 10 km edasi teises külas teha kindlaks, mitu elamut seal on ja missugune mets seal kasvab. Siis ühe piirilähedase jõe kallast mööda edasi minnes kuni piirini märkida üles, mitu talu asetseb sellel vahemaal, mitu hoonet on igas talus, kas talude lähedal on metsa ja kas see mets on suur või väike. Samuti panna tähele, missugune on tee piki nimetatud jõge; kas see on kõlvuline ainult jalgsi käimiseks või ka sõiduks hobusega ja autoga; jõudes piirile, püüda selgitada Eesti piirivalve avalike ja salapostide asukohad.

3) 28. septembril 1935. a. vahistati piirivalve poolt välisriigi kod. Nikolai F., kes oli tulnud salaja Eestisse.

Juurdlusega selgus, et Nikolai F. on saadetud Eestisse ühe välisriigi luureasutuse poolt toimetama salakuulamist. Tema le oli tehtud ülesandeks minna Eestis oma sugulaste juurde ning hankida neilt teateid piiriäärsete teede seisundist ja selgitada, kas sinna on ehitatud juurde uusi teid, kas piiriligidastes külates on kaitsevääsosi, jaataval korral, kui palju, missugust liiki ja milliste relvadega varustatud; kas piiriäärseesse rajooni on seatud üles kahureid ja kas sinna on ehitatud kindlustusi. Saanud need andmed, pidi F. neid isiklikult kontrollima ja siirduma tagasi välisriiki, kus ülesande täitmise puhul oli lubatud talle anda rahalist tasu ja elamissoodustusi. Eesti võimude kätte sattudes pidi ta seletama, et ta olevat tulnud Eestisse tolles välisriigis valitseva raske majandusliku olukorra ja poliitilise tagakiusamise tõttu. Juhtumil, kui sugulased oleksid keeldunud temale ulualust andmast, pidi F. saanud instruksioonide kohaselt neid ähvardama, et välisriigist saadetakse isik, kes nende hooned maha põletab.

4) 12. novembril 1935. a. vahistati poliitilise politsei poolt ühe politseiasutuse kantseleiametnik Nikolai N. ja 14. nov. 1935. a. kodakondsuseta Georg S., kui kahtlustatavad salakuulamises ühe välisriigi kasuks.

Juurdlusega selgitati, et alates 1931. a. on Georg S. avaldanud korduvalt soovi

Ühe välisriigi kohapealse saatkonna ametnik Sergei B.

asuda elama ühte välisriiki, kuid talle ei antud sinna sissesõiduks luba. 1933. a. algul olevat saanud S. kirjaliku kutse ilmuda tolle välisriigi kohalikku saatkonda läbi rääkima selle küsimuse üle. Seal on teinud üks saatkonna ametnik Georg S-le ettepaneku hakata teateid muretsema ühes piirilähedases linnas elutsevate vene pagulaste

tegevusest ja vastutasuks on lubanud võimaldada S-le sissesõidu tollesse riiki. Georg S. on võtnud ettepaneku vastu ja ta on hakanud koguma andmeid pagulaste üle mainitud saatkonna ametnikult saadud juhiste järgi. Mõni aeg hiljem G. S. on pöördunud jällegi palvega tolle ametniku poole, et talte võimaldataks peatselt ära sõita, millele ametnik on annud nõusoleva vastuse, kuid tingimusel, et G. S. muretseks enne enesele asemiku ja tegi G. S-le ettepaneku võtta üle mõni poliitilise politsei ametnik. G. S. on seletanud, et temal pole võimalik üle võtta poliitilise pol. ametnikku, kuid ta tundvat ühe välispolitsei asutuse kantselei-ametnikku Nikolai N-d, keda olevat võimalik meelitada sellele tegevusele.

Välisriigi saatkonna ametniku korraldusel on Georg S. teinud 1933. a. algul Nikolai N-le vastava ettepaneku, millega ta on nõustunud ja on hakanud koguma pagulaste kohta andmeid. Saadud andmed Nikolai N. on annud edasi Georg S-le ja ta on saanud viimaselt selle eest rahalist tasu 30—40 krooni korraga.

1933. a. esimesel poolel Georg S. on tutvustanud Nikolai N-le saatkonna-ametnikku, kellega N. on jäänud edaspidi kuni 1934. a. alguseni otsesesse ühendusse, saades temalt korduvalt juhiseid teotsemiseks salakuulamise alal ja rahalist tasu 30—50 krooni suurustes summades.

1934. a. kevadel on mainitud saatkonna-ametnik teatanud N-le, et edaspidi hakkab temaga ühendust pidama keegi teine isik. Mõne aja pärast Nikolai N. on kohtunudki viimasega ja on jäänud temaga ühendusse kuni vahistamiseni. See uus isik osutuski sama saatkonna uueks ametnikuks, kes enne Eestisse tulekut oli teeninud sama riigi saatkonnas Soomes ja politsei andmeil on tegelend ka seal salakuulamisega. Ka tollelt uult printsipaalilt on Nikolai N. saanud juhiseid teotsemiseks ja rahalist tasu 30—50 kr. suurustes summades.

Kokkuvõetult olid mainitud saatkonna-ametnike poolt Nikolai N-le tehtud ülesanded ja viimase poolt antud teated järgmised:

1) Hankida andmeid vene monarhistlike j. t. organisatsioonide tegevusest ja tegelasist tolles linnas. Selle ülesande täitmiseks hankis Nikolai N. tarvilikke andmeid nende organisatsioonest kohalikus politseiasutuses peetavast seltside ja ühingu te registreerimise raamatust, kuna andmeid juhtivate tegelaste kohta on kogunud oma tuttavalt.

2) Selgitada, kas vene emigrantidel on sidemeid Eesti riiklike asutustega, välismaail asuvate vene monarhistl. organisatsiooniga ja välismaade vastuluure asutustega. Nime-tatud küsimusi polevat N. suutnud selgitada.

3) Muretseda andmeid ühe prefektuuri politseijaoskondade arvu, koosseisu ja juhtivate isikute kohta. N. N. on annud nõutud andmed jaoskondade arvu, politseinike üldarvu ja juhtivate ametnike kohta, tähendades ära ka iga ametniku tööala ja arvata-va poliitilise meelsuse.

4) Selgitada, milline on koostöö kaitseväe, kaitseleidu ja politsei vahel; kas on olemas kindel häirekava; kus on häire korral kogunemiskohad, kelle käes on hoiul häirekava ja kus asetsevad häiresireenid.

5) Muretseda teateid sama prefektuuri töö- ja ametijaotusest: kuidas on töö jaotatud, kelle käes on salajane kirjavahetus, missugune kirjavahetus kuulub salajase hulka ja kuidas antakse laskeriistalube; poliitilise politsei kohta: ametnike asukohad, kui suur on koosseis, kes on juht ja kes on aktiivseimad ametnikud; muretseda meetri-kalised andmed ja päevapildid ametnike kohta ning teatada, kui palju keegi neist saab palka. Kõigi nende küsimuste kohta on N. N. annud võrdlemisi üksikasjalised ja tösioludele vastavad teated.

6) Muretseda andmeid ühe Ida-Eesti linna kaitseleidu kohta, kas on seal liik-meiks palju töölisringkonda kuuluvaid isikuid, missuguseis üksusis on töölisi kõige rohkem, milline on seal relvastus jne. Üht-lasi on soovitatud Nikolai N-le astuda kaitseleidu liikmeks.

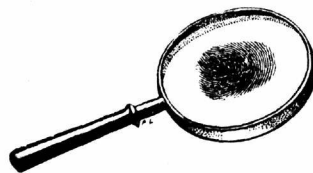
7) Hankida teateid sama linna garnisoni kohta: kui palju on linnas sõjaväge, milliseist väeliikidest ja kas on tehtud linna ümbruses kindlustusteid.

Pealeselle on nõutud andmeid vapside liikumisest ja üldisest rahva meeleolust. Kõigile neile küsimusile on annud N. üld-sõnalisi vastuseid, kuna ta üksikasju polevat suutnud selgitada.

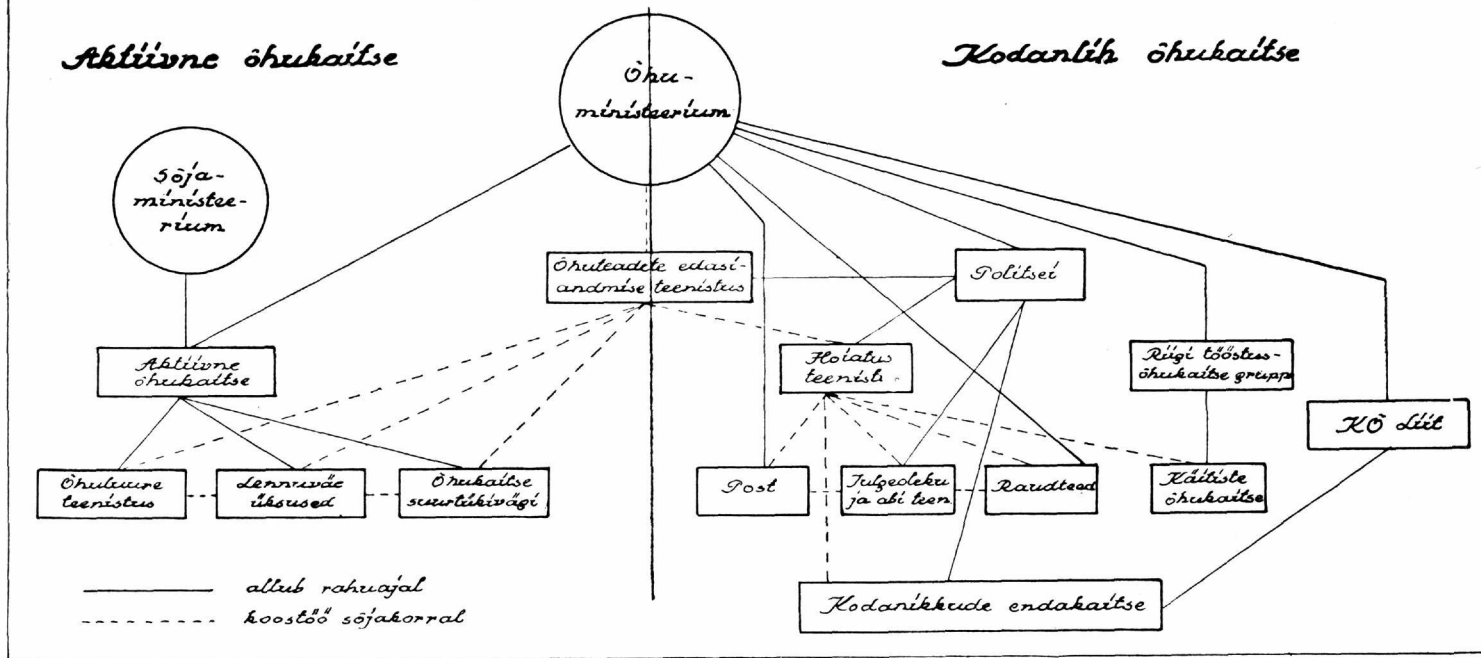
Asja hargnemise algul kadus mainitud välisriigi saatkonna ametnik kiires korras Eestist.

V. T-m.

(Järgneb.)

Saksa õhukaitse skeem

Kodanliku õhukaitse korraldus Saksamaal

Üldalused.

Saksa kodanliku õhukaitse põhialused on kindlaks määratud õhukaitse seaduses, mis antud 26. juunil 1935. a. (Reichsgesetzblatt nr. 69, 04.07.35). Selle seaduse alusel on õhukaitse korraldamine riiklik ülesanne ja selle teostamine pannakse õhuministrile. Tema käsutab KÕ läbiviimiseks peale õhuministeeriumile alluvate asutuste välispolitseid; tema võib kohustada KÕ korraldustest osa võtma omavalitsus- ja teisi avalikõiguslikke asutusi. Neil puhkudel astub õhuminister kontakti vastava ministriga. Kui peaks omavalitsusil või teisel avalikõiguslikel asutusil tekkima erakorralisi kulusid õhukaitse korraldamisega, siis tasub need õhuministeerium.

Kõik Saksa riigi kodanikud on kodanliku õhukaitse kohustuslased.

Samuti on kodanikud kohustatud andma võimude kasutada nende päralt oleva vara, mis on tarvilik KÕ teostamiseks. Saksamaal elutsevad või seal varasid omandavad välismaalased ja kodakondsusetud on KÕ kohustuslased niivõrd, kui seda ei piira riikide vahelised lepingud ja rahvusvaheline õigus. Kodanliku õhukaitse teenistusse ei või rakendada neid, kelle vanus, tervislik seisukord või erili-

ne elukutse ei võimalda seda. KÕ ülesannete teostamise eest ei maksta tasu.

KÕ teostamise üksikasjad määratakse kindlaks KÕ seaduse elluviimise määrustega.

Ülesanded.

Õhukaitse ülesandeks on kaitseda saksa rahvast ja riigi territooriumi õhurünnakute tagajärgede eest, eriti abinõude tarvitusele võtmine, et

- 1) kodanikke, ametiasutusi ja käitisi õigeaegselt hoiatataks vaenlase lennuväe lähenemisest;
- 2) korraldataks abi õhurünnakute tagajärjel kannatanud kodanikele, hoitaks alal kord ja antaks abi materiaalsete kahjude korral;
- 3) käitised ja neis töötavad kodanikud oleksid kaitstud õhurünnakute vastu;
- 4) kaitseda ameti- ja eraasutusi, avalikke ja eluhooneid ning neis elutsevaid kodanikke.

Organisatsioon.

Õhukaitse eesotsas seisab õhuminister ja õhujõudude juhataja kindral-oberst Hermann Göring. Õhukaitse jaguneb 2 ossa: 1) aktiivne ja 2) kodanlik õhukaitse. Aktiivset

õhukaitset korraldab õhukaitse suurtükiväe kindral R ü d e l.

Kodanliku õhukaitse juhatajaks õhuminis- teeriumis on ministeriaaldirigent dr. K n i p f e r.

Aktiivse õhukaitse moodustavad: 1) õhuluu- reteenistus, 2) lennುವäe üksused ja 3) õhu- kaitse suurtükivägi.

Kodanlik õhukaitse koosneb: 1) õhukaitse hoiatusteenistusest (teostab politsei), 2) jul- geoleku- ja abiteenistusest (teostab politsei), 3) riigi tööstusõhukaitsest (teostab ringkond- lik käitiste KÕ), 4) kodanike enesekaitsest (teostab KÕ liit ja politsei) ja 5) posti ja raudteede KÕ-st (teostavad raudteede ja posti- valitsused).

Õhukaitse teostamine.

a) Õhuteadete edasiandmise tee- nistus. Tema ülesandeks on:

- 1) õhuruumi jälgimisega vaenlase lennukite ilmumine kindlaks teha ja sellest tea- tada määratud kohta;
- 2) hoiatusteenistusest õhuseisukorra üle saa- dud teadete edasiandmine raudteedele ja sõjaväe asupaikadele;
- 3) teadete edasiandmine rinde taha maan- dunud vaenlase lennukite kohta.

Kogu Saksamaa on jaotatud õhuvaat- luspostide (Fluwa) piirkondadesse. Posti- de asetus on selline, et ka halva nähtavusega ilmastiku juures madalalt lendavate lennukite märkamata üle- või läbilend osutub võimatuks. Post asetatakse niisugusesse paika, kus tal on hea vaatlusväli ja vaikne kuulamisvõimalus. Post on varustatud pikksilma, telefoni ja me- derosega (metallseib lennuki suuna kindlakste- gemiseks ilmakaarte järgi). Post annab tele- foni teel edasi õhuvaatlusmeeskonna- le (Fluko) teate: millal ja missuguses suunas liikus õhusõiduk. Siin kogutakse alluvailt postidelt saadud teated, kontrollitakse ja an- takse telefoni teel edasi hoiatusteenis- tuskeskusile, kust teated omakorda edasi antakse sõjaväevõimudele ja KÕ juhtimisliini mööda üles ning allapoole — KÕ hoiatus- teenistuspunktile (KÕ reviiiris või töös- tuses).

b) Õhukaitse hoiatusteenistus. Tema on õhuteadete edasiandmise teenistuse jat- kamine ülesandega:

- 1) hoiatada aegsasti oma piirkonna asutusi ja käitisi, et nad jõuaksid teostada vas- tavad ettevalmistustööd õhualarmi tuleku ajaks, et siis inimesed saaksid takista- matult varjule minna (näiteks pangas, vabrikus jne.);
- 2) õigeaegselt, s. t. mitte liiga vara ega ka mitte liiga hilja alarmeerida kodanikke, asutusi ja käitisi;

3) viia läbi välisvalgustustulede kustutamine vaenlase lennುವäe liikumise teel.

Õhukaitse hoiatussignaalid on järgmised:

„Õhuoht“, „Õhualarm“, „Õhuoht möödas“. Hoiatussignaal „Õhuoht“ antakse käitisele või asutusele telefoni teel ja see ei saa teatavaks laiemale rahvahulgile. Signaal „Õhualarm“ antakse sireenide tõusva ja kahane- va undamisega, kuna signaali „Õhuoht möödas“ võidakse teatada kas sireeni ühetoonilise kat- kelise heliga või vaikselt — virgatsi abil tea- te viimisega majast majja.

c) Julgestus- ja abiteenistus. Üldine kodanliku õhukaitse juhtimine KÕ pai- gus kuulub välispolitsei juhile. Teda abistavad vastava eriala tundjad linnavalitsusest, tuletõr- jest, tehnilisest hädaabist, avalikust abistamis- ja päästeteenistusest ja KÕ liidust. Ühes nen- de organisatsioonide ja omavalitsuste abiga on politseijahi ülesandeks teostada temale alluva piirkonna kodanlikku õhukaitset, mis koosneb:

- 1) KÕ ehituspoliitiliste nõuete silmaspidami- sest,
- 2) moondamisest ja välisvalgustustulede kus- tutamisest,
- 3) avalike gaasivarjendite ehitamisest,
- 4) varustustööstuste kaitse korraldamisest käsikäes riigi käitiste KÕ korraldusega;
- 5) kahjutulede vastu võitlemise abinõude tarvitusele võtmisest;
- 6) veega varustamise korraldamisest;
- 7) põgenikele peavarju korraldamisest;
- 8) KÕ sanitaarteenistusest (varjendid, abi- haiglad jne);
- 9) transportabinõude soetamisest KÕ ülesan- nete täitmiseks.

Julgestus- ja abiteenistuse ülesandeks on sa- muti avaliku julgeoleku ja korra alalhoidmine õhurünnakute korral. Tema peab õhuohtu see- võrd vähendama, et linna majanduslik elu või- malikult vähemat aega selle all kannataks. Tema peab kõrvaldama purustused ja rusud teedelt, andma abi ja vältima paanika tekkimise.

Liikuvad julgestus- ja abiteenistuse osad suuremais linnus on järgmised:

- E — kohe väljaastuvad osad;
- B — väljaastumiseks valmis seisvad osad;
- A — täiendavad varuosad.

„E“ moodustavad: politsei, tuletõrje, pio- neerid, sanitarid, 2 gaasiluurajat ja virgatsid.

„B“ — politsei ja tuletõrje varuosad, sani- taarvaru, remontosad, degaseerijad, parandus- materjalide varu. Sealjuures A koosneb üldiselt 20% E+B jõududest.

Väiksemais linnus on see alajaotus vasta- valt lihtsustatud.

Mittevormikandjad aktiivsed KÕ jõud kannavad vasakul varrukal ülalpool küünarnukki järgmisevärvilisi sidemeid:

politsei — sinist,
tuletõrje — punast,
sanitarid — valget punase ristiga,
gaasiluurajad ja degaseerijad — kollast,
remontosad — pruuni ja
spetsialistid — rohelist.

Juhtide varrukasidemel on mõlemal äärel 2 sm laiune valge riba, sanitaarjuhtidel punane riba.

d) Käitiste õhukaitse. Käitiste õhukaitse organiseeritakse riigi tööstusõhukaitse grupi poolt. Viimasel on kõikjal usaldusmehed, kes töötavad tihedas kontaktis kohapealsete käitiste KÕ juhtidega.

Käitiste õhukaitse on lähedalt seotud kodanike enesekaitse organisatsiooniga. Käitiste KÕ kaitseb töölisi käitises tööajal. Kodanike enesekaitse organisatsioon kaitseb töölisi nende puhkeajal ja peale selle nende perekonnaliikmeid. Seepärast on tulekaitse, gaasivarjendite ehituse, sõjagaaside vastu võitlemise, moondamise jne. põhimõtted mõlemas kaitsekorralduses ühed ja needsamad.

Käitiste õhukaitse suuremais tööstusis peab funktsioneerima täielikult omal jõul, kuna ta moodustab omaette KÕ kaitseüksuse. Tema organisatsioon sarnleb lähedalt julgestus- ja abiteenistusega.

Käitise KÕ juhile alluvad järgmised jõud: julgestusosa, korrapidajad, tuletõrje, sanitarid, remontosad, degaseerijad, virgatsid, õhuvaatluspostid, vaatlejad jne.

Tähtsamad käitised on otseses ühenduses hoiatusteenistuskeskusega.

Käitiste õhukaitse tähtsamaks ülesandeks on, et töö käitises võimalikult lühikest aega katkeks õhurünnakute tõttu.

e) Kodanike enesekaitse. Kodanike enesekaitse tugeb rahva organiseeritud enesekaitse tahtele. Selle idee kandjaks on riigi õhukaitse liit.

KÕ organisatsiooni kohaselt Saksa riiki on jaotatud 15 maaõhukaitse gruppi, viimased omakorda jagunevad maakondade piirkondade kaupa maakondlikesse õhukaitse gruppidesse. Ka suuremad ja tähtsamad linnad moodustavad omaette maakondlikke KÕ gruppe. Viimased jagunevad ringkonna õhukaitse gruppidesse, mis koosnevad maal mitme omavalitsuse piirkonna õhukaitse grupist ja suuremais linnus haaravad ühe politseiviiri maaala. Ringkonna õhukaitse grupi piirkond jaguneb politseijaoskondade piirkondade kohaselt jaoskonna (maal nimetatakse kogukonna)

õhukaitse gruppidesse. Suuris linnus asub jaoskonna KÕ grupi piirkonnas 30.000—50.000 elanikku, maal aga 5000 elaniku ümber. Jaoskonna KÕ grupi piirkond jaguneb rajooni õhukaitse grupi piirkondadesse (maal maakohad kuni 2000 elanikuga moodustavad ühe KÕ rajooni). Rajooni õhukaitse grupi piirkond jaguneb maaõhukaitse blokidesse. Maal vastab KÕ bloki nimetusele maakohat mõnesaja elanikuga. Maaõhukaitse blokk koosneb KÕ ülesannete kohaselt organiseeritud üksikhooneist. Üksikhoone õhukaitse koosneb vähemalt 6 KÕ alal ettevalmistatud isikust.

Riigi õhukaitse liidu ülesandeks on:

- 1) õhukaitse ideed kanda kuni iga üksiku hooneni ja kasvatada elanikkonnas enesekaitse tahtet;
- 2) õpetada ja harjutada elanikkonnas koostööd KÕ alal;
- 3) viia läbi kodanike enesekaitse ettevalmistusabinõud ja teostada nende kontrolli.

Kodanike ja KÕ juhtide ettevalmistus teostub õhukaitse koolides, mida on 4 liiki. KÕ koole peab ülal õhukaitse liit. Nelja tegevusaasta kestel on liidu ümber koondunud 12 miljonit liiget. Liidul on 500.000 ametnikku (neist suurem osa palgata — auameti kandjad) ja 3700 kooli. Liit on välja õpetanud 5 miljonit kodanikku, ehitanud 14.000 gaasivarjendit ja asutanud 2500 ehitustehnilist nõuandepunkti. Üldiselt on elanikkonnast KÕ alal ette valmistatud: Berliinis — 10%, suurlinnus kuni 150.000 elanikuga — 13%, keskmisis linnus kuni 50.000 elanikuga — 20%, linnus kuni 10.000 elanikuga — 22% ja väikelinnus — 22%.

Õhukaitse liit hangib osa sissetulekuid liikmemaksudest, kuid arvatavasti saab tema suurema toetuse riigilt. Liikmemaksu alammäär kuus lastele on 5 penni ja täiskasvanuile 10 penni. Liikmemaksu makstakse enamikult kuude, harvemini ka aasta viisi. Maksu tasumisel rebitakse liikmekaardi küljest ära üks või rohkem kuponge, olenevalt sellest, missuguse aja eest maks tasuti.

Rikkaile kodanikele on ette nähtud kallimahhinalised liikmekaardid, kus kupongi (ühe kuu sissemaks) väärtus on kuni 1 Rm.

Kokkuvõtt.

Saksamaa on lühikese aja kestel väga palju korda saatnud kodanliku õhukaitse korraldamise alal. Neid suuri tulemusi on saavutatud seetõttu, et õhukaitse korraldamiseks on antud vajalised summad ja et saksa rahvas hulgana teadlikult võtab osa selle kaitse korraldusest.

Läinud aasta suvel ilmus turule saksa uus rahva gaasitorbik, mille näokate on kummist

Kriminaalkomissaride

DETSEMBRIKU KOOSOLEKULT*)

Koosolek algas 14. detsembril kell 09.00 kõigi kriminaalkomissaride ja inspektor Liit'i osavõtul.

Esimesena võeti kõne alla kriminaalpolitsei tehnilise varustuse täiendamine vaatluse ja läbiotsimise abinõude aladelt. Praegu on iga krim-komissariaat varustatud ühe vaatlusabinõude kastiga, mis sisaldab: orienteerumiseks — tegevuspiirkonna kaardi, liiklemisliinide sõiduplaani, kompassi; kirjutamiseks ja joonestamiseks — paberit ja muid kirjutustarbeid ning mõõtmisabinõusid; teopaiga jälgede avastamiseks ja konserveerimiseks — taskulambi, tuletikke, suurendusklaasi, pronks-pulbreid ja näpujälgede fooliaid, abinõusid näpujälgede võtmiseks, pleknõu kipsiga, ½ kg vaha ja steariini, karbikese talki ja vatti jälgede puuderdamiseks, klaasikese vaseliinõli, klaasikese kontoriiliimi, pleknõu kipsisegu valmistamiseks ühes lusikaga, pehme pintsli, riideharja; mitmesuguseks otstarbeks — ametipitsati ja kirjalakki, sidumisnööri, klaasinoa, mõned tühjad klaaspudelikesed õhukindlate korkidega, mõned siledast paberist kirjaümbrikud, käärid, pakkimis-paberit. Koosolekul avaldati soovi, et kirjeldatud kasti sisu täiendataks veel: väikese sae ja puuriga murdmisjälgede väljalõikamiseks puust, väikese tolmuti ja pihustiga, mida läheb tarvis mõnesuguste jälgede konserveerimisel.

Kuna kastid on küllalt suured ja rasked, mistõttu neid saab kasutada ainult sõidukiga välja sõites, siis iga komissariaat omab veel 1—2 tugevat nahast pauna, mis sisaldavad vaid kõige hädavaajalisemaid vaatlusabinõusid ja on kohased kaasavõtmiseks juhtumeil, kui minnakse teopaigale jalgrattal või jalgsi. Ent alaliselt kaasakandmiseks on paunadki liiga kohmakad ja raske.

Juhtumeiks, mil ametnik äsjaavaldatud süüteo puhul väljub komissariaadi kantseleist või oma alalisest asukohast vaatlusele, piisab mainitud kastist või paunast täielikult. Kuid tuleb ka ette, et ametnik ametireisil olles, kus polnud vaatluse toimetamise vajadust ja seega vaatlusabinõude kasti, resp. pauna kaasavõtmist ette näha, satub värskele süüteole, kus vaatlus moodapääsematu. Sel juhul teeb vaatlusabinõude hankimine suurt tüli ja ajakulu. Seepärast koosolek tunnustas vajaliseks varustada krim.-ametnikke see-

ja ulatub üle kõrvade. Torbik on müügil 5 Rm. ja vaesemaile kodanikele 3 ja isegi 2 Rm. eest. Gaasitorbiku omahind on muidugi kõrgem kui 5 Rm., kuid puuduva osa tasub riik.

Allikad: 1) Luftschutzgesetz, Reichsgesetzblatt nr. 58 — 1935.

2) Durchführungsverordnungen zum Luftschutzgesetz nr. 1—3.

3) Gasschutz und Luftschutz 1937.

4) Dr. jur. v. Ploetz. Nachrichtendienst für Luftschutz und Gasschutz. **Ro.**

suguste vaatlusabinõude komplektidega, millede kaasaskandmine viimaseks mainitud väljasõidu või pikema ametikäigu puhul võiks olla teostatav ja kohuslik. Seesugustena tunnustati kohaseiks suuremate linnade krim.-ametnike jaoks tasku- etüd näpujälgede avastamise ja konserveerimise abinõudega, kuna peale selle tuleks iga komissariaadi varustust täiendada abinõude komplektidega, mis peavad kocsnema näpujälgede võtmise, mõõtmise ja joonestamise, õonesjälgede kujundamise ja esmaabi andmise vahendeist, kuid sellises määras, et neid oleks võimalik mugavalt mahutada tavalisse portfelli. Ühtlasi krim.-komissariid avaldasid arvamust, et oleks õiglane varustada ametnikke riigi poolt antavate portfelliidega.

Ühenduses krim.-politsei tehnilise varustamise küsimusega peeti soovitavaks, et ka välispolitsei konstaableid varustataks vaatlusabinõude komplektidega, mis võiksid olla mahutatud fiiberkohvrisse.

Tunnustati vajaliseks täiendada iga komissariaadi päevapildistuse abinõusid vähemalt ühe tugeva valgusjõulise objektiiviga käsikaameraga ülesvõtete tegemiseks teopaikadest. Seni muretsatud käsiaparaadid on üldiselt nõrga valgusjõuga ja osalt juba kulunud. Samuti peeti väga soovitavaks varustada iga komissariaadi akumulaatorprožektoriga, mida võiks kasutada vaatluste, läbiotsimiste ja haarangute puhul. Seni tarvitusel olnud kuivelementidega toidetavad prožektorid on osutunud ebasobivaiks, kuna nende elemendid põlevad liiga ruttu läbi.

Suurema osa ajast pühendas koosolek registruuri, s. o. kuritegelise elemendi kohta käivate teadete kogude korraldamise ja edasiarendamise küsimusele. Meie krim.-politsei on seni arendanud ja kohandanud oma registruure suurima ettevaatlikkusega, püüdes vältida mitmesuguseid halbu kogemusi, mis sel alal on läbi teinud paljud välismaa krim.-politseid. Peamiselt oli see kartoteekide ja muude teadete kogude liigrohkus, mille ohvriks mitmel pool langesid välismaa kolleegid. Ajuriks seejuures oli ekslik püüe, veeretada pimedate sündmuste avalikuks tegemine terveni registruurile, mis aga loomulikult tõi kaasa avalikustegemise protsendi tagurpidimineku. Aetud mainitud püüdest, paisutati kartoteegid pealiskaudse materjali valiku tõttu ilmselt liiga mahukaiks, jättes arvestamata, et sel kombel nad ühtlasi muutuvad ka siult vesiseiks, kusjuures väärtuslikud osad lihtsalt upuvad liigvette. Kartoteekide ja teadete kogude rohke arv paratamatult põhjustas ühete ja samade andmete kordumist mitmes kartoteegis, tekitades asjatut tööd ja kulu.

Parimgi registruur võib ainult harukorral nõnda öelda paugupealt lahendada tundmatu toimija avastamise küsimuse, kuna üldiselt ta täidab elavate, jälitamist tegelikult toimivate ametnike ühise märkmiku osa, millest tarbekohaselt kas leitakse iseloomustust teo toimimise kahtluse

*) Vt. „Politseileht“ nr. 24 — 1937.

all seisva isiku kohta, või otsitakse materjali võimalike kombinatsioonide koostamiseks või mille varal kontrollitakse tekkinud kombinatsioone jne. Seega registratuur iseenesest jääb surnud esemeks; ta elustub vaid ametnike kätes, ja mitte seevõrd registratuuri korraldavate siseametnike kui just konkreetseid süüteoasju jälitavate välisametnike kätes.

Meie krim.-politsei kartoteekide arv seni ulatus vaevalt kümnele, kuid on teada riike, kus nende arvu mõõdetakse mitmekümnega. Seega ei saa meile liialdamist registratuuri alal kuidagi ette heita. Ent mõningaist uuendusist ja täiendusist, mis tingitud näit. kas või kuritegelise elemendi tehnika ja taktika muutustest, ei pääse meiega mööda. Ka käesoleval kocssolekul, peale tarvilusel olevate kartoteekide pidamise korra silumise, otsustati tunnustada vajalikeks registratuure täiendada järgmiste uute kartoteekidega:

1) **Monodaktüloskoobiline** kartoteek, lisaks üldisele 10-sõrme kartoteegile. Meie viivitasime selle kartoteegi sisseseadmisega, mis on määratud eranditult teopaiga näpupälgede kasutamiseks, seni meelega, kuna puudus ja puudub veel praegugi ideaalne klassifikatsiooni süsteem selle korraldamiseks. Pealegi suutisime registreeritud isikute väikese arvu tõttu seni veel kuidagi ka teopaiga näpupälgede suhtes ajada läbi daktüloskoobilise üld- (10-sõrme) kartoteegiga, algugi et viimane on määratud ainult nimekahtlaste isikute identifitseerimiseks. Nüüd, mil kuritegelise elemendi liikuvus üle kogu riigi on viimaseil aastail tunduvalt suurenenud, on 10-sõrme kartoteegi kasutamine teopaiga jälgede tõlgendajana muutunud raskeks. Monodaktüloskoobiline kartoteek tuleks korraldada üleriikliku keskkartoteegi näol Tallinna krim. komisariaadis.

Selle kartoteegi sisseseadmine nõuab samal ajal ka teopaiga näpupälgede keskkogu moodustamist neis süüteoasjus, mis esialgu jäid avaliku tegemata. Viimane tunnustati koosoleku poolt samuti vajalikeks.

2) **Teadmata kadumaläinud isikute** kartoteek. Vaatamata meie väikesile oludele jääb meil igal aastal mõni isik teadmata kadunuks, s. o. politseil ei lähe korda kindlaks teha, kas isik asus elama teise kohta, informeerimata sellest omakseid, või sai otsa õnnetusjuhtumi või koguni mõrva läbi. Seejuures aga sängitatakse aastas mõnigi laip maamulda, ilma et oleks läinud korda ta iskut kindlaks teha. Seda juhtub peamiselt merest väljauhitud laipadega, kus võib olla tegemist — ja sageli ongi — ulgumerel uppunud meremeestega. Et siin kindlamat korda luua, tunnustati vajalikeks moodustada Tallinna kriminaalkomisariaadis teadmata kadumaläinud isikute üleriiklik keskkartoteek ja paralleelselt sellele — leitud tundmatute laipade kartoteek. Selleks kõik politseiasutused ja -ametnikud peaksid saatma Tallinna krim.-politseile viivitamata andmeid igast teadmata kadumaläinud isikust, samuti igast leitud tundmatust laibast. Kartoteekide võrdlemine annaks soovitud tulemusi.

3) **Varastatud esemete** kartoteek. See kartoteek oli seni ette nähtud Politseivalitsuse isikute üleriikliku otsimise talituse juures, kuid ei leidnud küllaldast kasutamist, kuna kulude säästmise mõttes ei saadud korraldada

maintitud talituses lakkamatult kestvate valvet. Valve teostamine oleks nõudnud kahe kuni kolme ametniku juurdevõtmist. Samal põhjusel on nüüd üldse loobutud keskkartoteekide pidamisest Politseivalitsuses, viies need kõik suuremate komisariaadide — Tallinna ja Tartu — juurde. Nüüd tunnustati õigeaks viia see kartoteek Tallinna kriminaalkomisariaadi juurde. Tähendatud kartoteegi pidamiseks kõik politseiasutused ja -ametnikud peaksid saatma Tallinna krim.-komissariaadile nimekirjad ühes küllaldaste kirjeldustega varastatud esemest, mida pole läinud korda kohal avastada. Ent seejuures peeti soovitavaks kartoteegi „vesistamise“ vältimiseks, et kartoteeki paigutataks ainult seesugused varastatud esemed, millel on kindlad tunnused, nagu numbrid, firmamärgid, moogrammid, pealkirjad, eriline kamu (mis kirjelduse järgi kujutletav või lisandatud joonisest või pildist nähtav), mis on haruldus jne. Esemete äravõtmisel kahtlasilt isikult kahtlases olukorras võiks siis Tallinna krim.-komissariaadist telefoni teel järele küsida, kas teatavad esemed pole otsitavad.

4) **Töötamisviisi keskkartoteek**, mis tuleks asutada Tallinna krimin.-komissariaadi juurde.

Korraldus soovitavaks peetavate kartoteekide sisseseadmiseks, juhtnöörid nende pidamiseks ja kasutamiseks antakse Politseivalitsuselt.

Koosoleku teisel päeval Rakvere krim.-komissar N. Pääbo esines referaadiga teemal „Väljakomandeeritud ametnike kontrollimisvahendeid“. Meie krim.-politsei tegevus, vastandina paljude teiste maade krim.-politseidele, ei piirdu mitte ainult asukoha linnaga, vaid küünib ka maale. Maal toimunud süütegude jälitamiseks seega tuleb lähetada kriminaalametnikke kohale. Olenevalt ülesande iseloomust komandeerimise kestvus on mitmesugune. Krim.-komissaridel seetõttu lasub kohustus teostada järelevalvet alluvate ametnike tegevuse ja käitumise üle ka väljakomandeerimiste puhul, mis tihti kestavad mitu päeva. Krim.-politsei korralikuks ja edukaks funktsioneerimiseks on sel küsimusel suur tähtsus, ja seepärast paluti hr. N. Pääbot, kes kuulub meie krim.-komissaride vanemasse generatsiooni, uurida seda küsimust ja kanda oma uurimuse tulemused krim.-komissaride koosolekul ette.

Referent andis sissejuhatuseks üldjooneline läbilõiked meie krim.-protsessist ja krim.-politsei organisatsioonist, millega, nagu seda agarad oponendid — krim.-komissarid Tillisoo, Kaup ja Raag — otsekohe ära märkisid, kaldus teemast veidi kõrvale, mis aga kuidagi ei kahjustanud teemas puudutatud küsimuse edasist analüüsimist. Selle järele kirjeldas referent neid tingimusi, milliseis ametnikke tuleb välja komandeerida ja milliseis neil tuleb komandeerimisel olles teotseda, tuues lõpuks välja need kontrollvahendid, mis antud tingimustel osutuvad kohasemaid.

Referendi käsitlust mööda tuleb komissaril väljakomandeeritud ametniku suhtes kontrollida järgmised momendid: 1) kas ametnik kohal olles kõike nägi ja tähele pani, mis teopaik võis pakuda jälitamise huvides, 2) kas ametnik kasutas kõik muud võimalused ära teo kordasaatja avastamiseks, 3) kas ametniku käitumine oli laitusetu, 4) kas ametnik vajas tegelikult niipalju aega ülesande täitmiseks ja sõitis niipalju ki-

***Mälestavad Rakvere vabastamisel
enamlaste terrori läbi langenuid:***

FELDMANN & URBAS.

RICH. SIIL & KO. JAHUTÖÖSTUS.

NAHAVABRIK N. SOMELAR & G. JOHANSON.

RAKVERE LAUAHOOV A. ANCKER.

KINO „UNION“ JA VÖÖRASTEMAJA-RESTORAN „EESTIMAA“.

RESTORAN „BAAR“.

HOTELL-RESTORAN „DU-NORD“.

PUDU-, PESU- JA KLEITIDE KAUPLUS J. SPANNER.

K-M VIRU-SPORT.

PÖLLUTÖÖRIISTADE JA MASINATE LADU ANTON VILBERG.

FIRMA SOLOM.

TSEMENT-BETOONTÖÖSTUS A. LUKMANN.

KELLA- & KULLASEPAÄRI V. UŠAKOV.

A. JANOV, PAGARI-, KONDIITRI- JA TOIDUAINETEKUPLUS.

VÄRVI- & KEEMIATÖÖSTUS LEO BLUMENOFF.

R. VELDT, KÜBARAÄRI.

LASKERIISTADE JA JAHITARVETE KAUPLUS FIRMA ELLERT

G. REINER.

KRISTJAN TATRIK.

Politseipere jõulupuu ümber.

Jõulupuu Petseri Politseiametnike Kogu peres

29. detš. m. a. korraldas Petseri Politseiametnike Kogu oma ametkonnale ja kutsutud külalisile jõulupuu, millest osa võttis üle saja inimese. Külalisist olid ilmunud jõulupuule abiprok. Lüüs, kohtunik Martma abikaasaga, Petseri linnaepea Grünthal abikaasaga, maavalitsuse

esimees Tang ja kohaliku sõjaväe, kaitseliidu ja seltside esindajaid.

Algul oli korraldatud politseipere mudilasile jõulupuu, kus jõuluvana jagas kingitusi.

Hiljem jätkus lõbus koosviibimine lauas, lõbusa muusika ja tantsu saatel.

lomeetreid maha, kui näidatud tema poolt esitatud sõiduarves.

Kontrollvahendite suhtes referent jõudis otsusele, et need on individuaalsed nii kontrollija kui ka kontrollitava suhtes, mispärast on raske koostada kindlat retsepti, mida võiks kasutada igal juhtumil. Üldiselt jääb esimeseks kontrollvahendiks ülesande kirjalik lahendus, seega juurdlus, käsundi kirjalik täitmine, ettekanne kogutud andmeist jne. Juurdluse üksikud protokollid näitavad, kus ja millal ametnik viibis, nende sisuline väärtus aga — kuivõrd ametnik süvenes oma ülesandesse. Raskem on juhtumel, kui ei läinud korda teo kordasaatjat avalikuks teha ja seega ulatuslikum kirjalik juurdlus tihti puudub. Sel puhul eriti, kuid üldiselt ka iga komandeerimise puhul tuleb nõuda komandeerimiselt tagasi jõudnud ametnikelt üksikasjalisi suulisi aruandeid sellest, kus ja millal nad komandeerimisel olles viibisid, kellega, millal ja kus kokku puutusid, milliseid liiklemisvahendeid tarvitasid, mida kuulsid jne. Kui komissar on ise liikuv mees, siis jätkub juba sellest, et otsustada, kas ametnik räägib õigust või „puhub habemesse“. See asjaolu aga otse kohustab komissari võimalikult rohkem liikuma oma piirkonnas, et õppida viimast geograafiliselt põhjalikult tundma ja luua tutvusi elanikkonnaga.

Edasi mainis referent kontrollvahendina telefonühenduse pidamist lähetatuga, mis on seda vajalisem, mida kauem kestab ametniku väljasõit, ja lõpuks ametnike tegevuse igakuist ülevaadet.

Oponendid, märkides mõningaid vääratusi referaadi konstruktiivses kui ka osalt sisuliseski küljes, jõudsid oma lõppkokkuvõttes otsusele, et referent on asjatundlikult lahendanud ülesseatud teema.

Ajapuudusel jäi terve rida koosolekul ülesvõetud küsimusi arutamata, seega järgmise koosoleku päevakorda, mis arvatavasti leiab aset juba lähemal ajal.

Käesoleva numbriga on kaasas

POLITSEILEHE VÄRVITRUKIS
SEINAKALENDER

Jõulupuu-õhtust osavõtjad.

Narva politseinike jõulupuu

Narva Politseiametnike Kogu korraldas 30. detsembril m. a. Eesti Punase Risti Narva Komitee avarais ja ilusais ruumes jõulupuu-õhtu, mis keskis tujuküllaselt hilisööni.

Peale politsei oma pere viibis jõulupuul ka silmapaistvaid kutsutud külalisi eesotsas Narva linnaepa J. Lustiga ja tema abikaasaga.

Osavõtjate arv oli kaugelt üle 100, nii et muidu kaunis avarad ruumid kippusid jääma kitsaks. Ehkki tuli viibida külg-külje vastas, osutus koosviibimine õhtulauas tihedas sõbralikus vestluses siiski mugavaks.

See jõulupuu oli ametkonnal kaua oodatud ja tõesti vist keegi ei pettunud oma ootuses ja lootuses. Kõige suurema igatsusega ootasid jõulupuud muidugi mudilased, kellele see päev ei jõudnud läheneda küllalt kiiresti, kuna oldi ju kindlas veendumuses, et jõulupuud külastab ka jõuluvana, kes ei jäta ühtki korralikku last kingita ja maiustusteta. Ja tõesti, need väikesed ei pettunud oma lootuses. Jõuluvana oli leidnud igale lapsele kingi ja peale selle veel kaunis suure kotitäie maiustusi, ja seda just sel põhjusel, et jõuluvana juures eestkostmise ja hoolitsemise oli enesele võtnud energiline ja väsimatu poliitilise politsei abikomissar R. Lepik ühes teiste juhtivate ametnikega.

Jõulupuu-õhtu algas lauluga „Püha õõ“, mille kandis ette poliitsei segakoor J. Välbe juhatusel. Sellele järgnes üldlaul-koraal ja siis pidas õpetaja Georg Kiviste jõulu-jumalateenistuse ja jõulukõne ilusast linnast ja heast kuningapojast. Seejärel kandis segakoor ette A. Läte „Miks nii hilja“ ja

L. Beethoveni „Vaikne õõ“. Nüüd ilmus ka laste ootus — jõuluvana, kes oli varustatud suure hulga kingitustega, nii et neli meest pidi neid sisse kandma. See nägemus pani silmad särama nii noortel kui ka vanadel ja kõigil oli südames armas jõulutunne. Igaüks püüdis jõuluvana juurde pääseda esimesena, nagu kartes, et muidu võiks ta jääda silmapaari vahele. Esmalt pidas jõuluvana hoogsa jõulukõne ja siis algas kingituste jagamine. Kui lastele kingitused olid jagatud, tuli järg teiste kätte. Esimesena leidis jõuluvana kingituse prefekt H. Kruusile, edasi komissaridele Tammele, Mägisole ja teistele.

Kuna jõulumehel oli veel palju kohti külastada ja aeg kiire, siis ei pakkinud ta kingitusi välja, kuid nagu hiljem kuuldus, on igaüks saanud kingi vastavalt tarvidusele ja erialale. Komissar kapten A. Tammele kui end. soomusronglasele on jõuluvana toonud soomusrongi, komissar A. Mägisole kui end. ratsaväelasele, kes nüüd töötab K. L. ridades patareis, on jõuluvana toonud suurtüki.

Pärast jõuluvana lahkumist istuti laudade juurde, mis olid serveeritud n.-kodukaitse virkade käte hoolel. Nüüd kuuldi ka esmakordselt prefektuurile äsja ostetud nägusa ja kaunikõlalise raadio ja raadio-grammofoni helisid, mis tõstsid kõigi tuju. Kaunid valsihelid ei jätnud ühtki külmaks. Vahepalana kaunistas segakoor ja esmakordselt esinev poliitsei meeskvarlett nii meeleolurikast koosviibimist. Segakoor esitas M. Härma „Õitse, kasva, ela“ ja soome viisi „Imatrala“, kuna kvartett esines Heiseri „Rändajaga“. Viimane kutsus esile suure vaimustuse. Nii viibiti koos hilisööni. —Jo—

Tapa jõuluõhtust osavõtjad.

Jõuluõhtu

Tapa politseiperes

18. dets. m. a. korraldati jõulupuu Tapa politseiametkonnale ühes perekondadega ja kutsutud külalisile Tapa politseijaoskonna ruumes. Kauaoodatud jõuluõhtuks oli kogunenud kogu jaoskonna politseipere ühes koguka arvu külalisiga, eesotsas Tapa linnapea hr. Maidrega. Kaua ei lasknud oodata ka jõuluvana, vaid saabus läbi tuisu suurte kingituste kottidega, mida ta üksinda ei jõudnud kanda ja millede kandmiseks ta oli palganud abilisi.

Jõuluvana jagas magusaid kingitusi väikesile, kes aegsasti olid juba pähe õppinud jõululaule ja deklamatsioone. Õpetuste ja manitsustega jagas ta kinke ka täiskasvanuile, nii omadele kui ka külalisile.

Palju nalja tekitas huumoririkaste saatekirjade ettelugemine, mis olid nimeliste kingituspakkide juures ja mida jõuluvana ise ette luges.

Jõuluvana lahkudes ei nurisenud keegi, et ta jõulukungist ilma oleks jäänud.

Pärast jõuluvana lahkumist ootas rikkalik jõululaud verivorstide, haneprae, kapaõlle ja muude suupäraste paladega. Koos veedeti üllilõbusalt aega hilisõõni ja vahete-vahel keerutati hoogsalt tantsu raadiomusika saatel. Loodame, et jõuluvana ka tulevikus Tapa politseiperet ei unusta!

P.

Tartu politseiametnike jõulupuu-õhtud ja uueaasta vastuvõtt.

Tartu politseiametnike jõulupuu-õhtud peeti möödunud pühade eel oma kasiino ruumes. Eelmisel aastail „Bürgermusses“ korraldatud üldine jõulupuu jäi seekord pidamata, kuna vahelduseks taheti viibida koos ka üksuste kaupa, kus koosviibimine on palju kodusem ja intiimsem kui laiemate hulkade osavõtul.

Esimese jõulupuu-õhtu korraldasid Tartumaa 1. jaoskonna ametnikud 16. detsembril. Järgmisel päeval oli Tartu Kriminaalpolitsei ja Poliitilise Politsei ühine jõulupuu. 18. detsembril viibisid

oma jõulupuul prefektuuri kantsleil, Tervishoiu Politseijaoskond ja Tartu Aadressbüroo. Järgnesid Tartu linna 1. politseijaoskonna jõulupuu 20. detsembril, 2. jaoskond — 21. detsembril ja 3. jaoskond — 22. detsembril.

Kõigil eelmainitud õhtutel olid usinad politseiametnike abikaasad katnud jõululauad maitsevate jõuluroogadega, kusjuures iga järgmine üksus püüdis oma leidlikkusega eelmisi üle trumbata. Samuti ei puudunud üheltki õhtult lahke jõuluvana oma rohkete kingitustega, mis osaks langesid nii lastele kui ka täiskasvanuile.

Vastavalt iga üksuse leidlikkusele esitati jõuluõhtutel ka mitmesuguseid kontsertpalu. Ei puudunud ka päevakohased lauakõned. Kutsutud

Asjaajaja
O. HAARE
15 a.
riigiteenistuses

A. LIIT

Petrooleumilamp

näpujälgede ilmutamise ja
konserveerimise abinõuna

1. jaanuaril s. a. täitus Rakvere politseijaoskonna asjaajajal Oskar Haarel 15 aastat riigiteenistust.

Asjaajaja Oskar Haare sündis 21. augustil 1902. a. Võrumaal, Veriora vallas, taluperemehe pojana. Hariduse omandas Haare Räpina reaalgümnaasiumis. Vabadussõjast võttis osa vabatahtlikuna, saades Võru all Viitina lahingus haavata. Juba saksa okupatsioonivägede Eestis oleku ajal teotses õpilane Oskar Haare energiliselt Eesti iseseisvuse huvides ja kuulus pörandaalusesse kaitseliitu.

Oskar Haare on teeninud omavalitsuse kantseleis ja pikemat aega sõjaväe ja piirivalve kantseleides. Merejõudude Staabis teenis Haare vanemkirjutajana ja lõpetas seal varahoidjate, majandus- ja riviala kirjutajate kursuse. 1. juulil 1928. a. siirdus sõjaväest politseiteenistusse kantseleiametnikuks, ja alates 25. maist 1935. a. teenib Rakvere politseijaoskonnas asjaajajana.

külasina viibisid kõigil jõulupuu-õhtuil Kogu esimees prefekt V. Roovere ja pr. Roovere, kes oma alluvale rõõmudele väsimatult kaasa elasid.

Eriti mõjurikkalt ja tujuküllaselt pääses esile 1. jaoskonna kordnikelt kombineeritud ja ettekanud huumoririkas laul refrääniga.

2. jaoskonna lööknumbrieks olid lauluetekanded konstaabel E. Kinki juhatusel ja saksofonisoolod konstaabel Saak'ilt.

Eelmisi püüdis 3. jaoskond üle trumbata oma suurepärase bajaanimängijaga, keda klaveril saatis meisterlikult kordnik Kingsepp.

Kõik Tartu politseiametnike jõulupuu-õhtud õnnestusid hästi ja jätsid osavõtjatele unustamatuid muljeid.

Uueaasta vastuvõtt toimus politseiperel tänavail ametikohuste täitmisel tihedas rahvamurrus.

Järgmisel päeval, s. o. 1. jaanuaril kell 12 kogunes politseipere oma kasiino ruumesse, et üks-teisele õnne soovida. Meeskoor laulis paar ilusat isamaalist laulu, millele järgnes kõne prefekt Roovere'lt. Sisukas ja hoogsas kõnes andis prefekt lühikese kokkuvõtte Eesti riikliku iseseisvuse rajamisest ja eelmise põhiseaduse puudusist. Kõneleja peatus pikemalt ka meie uue põhiseaduse juures, mis käesoleval aastal tuleb üksmeelselt rakendada ellu, tähendades, et politseipere on kutsutud ja kohustatud selleks kõigiti kaasa aitama. Prefekt Roovere lõpetas oma kõne töotusega, et Tartu-Valga Prefektuuri ametkond teeb kõik, et uus põhiseadus viidaks ellu rahulikult ja üksmeelselt täieliku korra juures, mis tuleb kasuks ja õnneks eesti rahvale ja meie kallile kodumaale.

Kõne ja koosviibimine lõppes hümniga, mida kõik koosviibijad kaasa laulsid suure vaimustusega.
—ste.

Tunnustatud prof. Gross ütles kunagi, et jälitamismetniku ülimaks vooruseks on leidlikkus. Kui pole käepärast ettekirjutatud abinõusid, siis osakem ennast aidata olukorras kättesaadavate abinõudega. Latentsete näpujälgede ilmutamiseks sobivad mitmesugused pulbrid, mõnesuguseil juhtumeil joodiaur või Stocki-si vedelik. Näpujälgede võtmiseks isikult ei tunta paremat abinõu kui lambitahmast ja liinaolist valmistatud trükimusta. Kui pakilise vajaduse puhul ettekirjutatud aineid pole käepärast, mis siis teha?

Nagu Berliini krim.-komissar Wilke teatab, oskavat ta ennast selliseil juhtumeil välja aidata petrooleumilambiga, muidugi seal, kus elekter pole jõudnud seda vahendit veel hoopis eemale tõrjuda. Selleks laskvat ta tavalise petrooleumilambi suitsema minna ja kasutatavat suitsust tekkivat tahma niihästi teopaiga jälgede ilmutamiseks ja konserveerimiseks kui ka vajalisilt isikult näpujälgede võtmiseks.

Talitusviis iseenesest on äärmiselt lihtis. Lamp vabastatakse silindrist, süda süüdatakse ja keeratakse niikaugele üles, et leek hakkab andma tahmast suitsu. Ese, millel arvatakse leidvat latentne näpujalg, hoitakse lambi suitsus, liigutades teda edasi-tagasi, kuni ta kattub õhukese ühetasase tahmakorraga. On ametnikul pehme pintsli kaasas, siis kõrvaldab ta sellega liigse tahma. Seejuures ta võib olla kindel, et kui esemel üldse leidub latentseid näpujälgi, siis muutuvad need kindlasti nähtavaks. Ei juhtu olema pintsli käepärast, võib kasutada liigse tahma eemaldamiseks vatitoppi, kartmata sellega rikkuda näpujälgi. Lambileegi tahm on seevõrd peenetundeline, et ta sades- tub harukordselt kõvasti näpujälje substantsile. Isegi pehmet lappi võib kasutada heade tagajärgedega liigse tahma kõrvaldamiseks suitsutatud esemelt. Sel kombel näit. paberil ilmutatud näpujäljed on sama vastupidavad kui trükimustaga paberile võetud jäljendid. Paberil võidi mainitud talitusviisi abil heade tagajärgedega ilmutada 10 päeva vanuseid näpujälgi. Pulbritega ilmutamine ei anna sel korral enam tagajärgi.

Näpujälgede võtmiseks isikult lambitahma abil hoitakse daktüloskopeeritava sõrm või käsi suitseva lambileegi kohal kuni õhukese ühetasase tahmumiseni. Nüüd jääb veel üle sõrmi puhtal paberil veeretada (täpselt nagu trükimustaga jäljendite võtmise puhul), resp. tahmunud käsi vajutada paberile.

Nende ridade kirjutaja poolt ettevõetud katsed kinnitasid eelpoolõeldut täiel määral. Siiski on tähtis, et suitsutatavat eset ei hoitaks leegile liiga lähedal, mis võiks näpujälje substantsi ära põletada või, kui tegemist näpujäljekahtlase paberiga, koguni uuritava eseme põlema

siüdata. Samuti on tähtis, et uuritav ese oleks kuiv ja kohandatud ilmutamisruumi temperatuurile. Vastasel korral, nagu pulbritegagi töötades, kleepub tahm eseme pinnale ja teda pole võimalik ära pühkida. Isikult näpujälge võttes tuleb lasta tal käed hoolega puhtaks pesta nagu trükimustagagi töötades. Esemelt lambifahmaga näpujälgi ilmutades tuleb liigne tahm kohe pärast suitsutamist eemaldada, kuna vastasel korral see õhuniiskuse mõjul võiks kleepuda eseme pinnale.

Sel kombel ilmutatakse latentseid näpujälgi ainult kergeilt ja väikesilt esemeilt. Raskete ja püstloodis seisvate kinnisemete juures ei saa seda vahetult kasutada. Siin võib häda korral ka järgmiselt talitada: suitseva lambi kohal hoitakse kummuli kauss või taldrik, kuni see kattub paksu tahmakorraga. Sedaviisi saavutatud tahmapulbrit kasutada vati-
tipiga näpujälgede ilmutamiseks.

Kogu talitusviisi juures on ainsaks paheks vastik petrooleumisuits, seda enam, et toiming tuleb sooritada kinnises ruumis, kus pole õhutoõmbust; ent petrooleumisuitsu hais pole kaugelki kõige halvem „aroom”, mida jälitajail tuleb sisse hingata.

Lõpuks veel midagi. Talitusviis on iseenesest lihtis, kuid siingi maksab vana nõuanne: enne kasutusele võtmist tehkem mõned katsed!

Juhtnõore pensioni ettepanekuiks

Sotsiaalministeerium on pöördunud ringkirjalikult pensioni seaduse alla kuuluvate asutuste ja ettevõtete poole selgitades järgmist:

Pensionide määramisel on sageli ilmnenud, et tervislikel põhjusil pensioniõiguslikust teenistusest vabastatud isikuid ei ole läbi vaadatud Pensioni seaduse § 90 alusel pensionikomisjonis, mille läbi on tekkinud rohkesti arusaamatusi ja takistusi pensioni küsimuste otsustamisel. Sellepärast juhüb ministeerium Pensioni sead. alla kuuluvate asutuste ja ettevõtete tähelepanu asjaolule, et Pensioni seaduse § 90 põhjal tuleb, välja arvatud allpool näidatud erandid, asutustel ja ettevõtetel kõigi nende teenistuses olevate pensioniõiguslike isikute teenistusest või töölt vabastamisel tervislikel põhjusil (haigus, vigastus, haavad j.m.s.) lasta need isikud enne vabastamist pensionikomisjonis läbi vaadata, sõltumata sellest, kas isik ise on läbivaatuseks soovi avaldanud või mitte. Ettepanek isiku läbivaatuseks pensionikomisjonis tuleb teha Pensioni seaduse § 92 ettenähtud korras.

Ekspiarvamuste vältimiseks lisab ministeerium juurde, et tervislikel põhjusil teenistusest või töölt vabastatavad isikud tuleb lasta pensionikomisjonis läbi vaadata ka siis, kui asutuse või ettevõtte arvates isikul pensioni või ühekordse toetusraha saamise õigust ei oleks, kuna Pensioni seaduse järgi pensioni või ühekordse toetusraha õiguslikkuse küsimuse otsustab Tervishoiu- ja Hoolekandevalitsuse direktor. Pensioniõigusliku isiku sellekohasel soovil või pen-

15 a. politseiteenistuses

Kopli politseijaoskonna vanem-kordnik Osvald Gustavi poeg Ilves, sünd. 24. veebruaril 1898. a., teenib politseis alates 20. jaanuarist 1923. a.

15-aastase teenistuse puhul politseis tuletame teda siinkohal meelde kui kohusetruud ja eeskujulikke ametnikku, eriti aga kui head sõpra ja seltsimeest oma kaasteenijate keskel.

Peale otseste teenistusülesannete on juubilarjaoskonna spordiinstruktori abiks.

Soovime palju aastaid ja õnnelikku käekäiku juubilarile nii teenistuses kui ka isklikus elus, et näeksime teda veel kaua võitlemas politseiperes kodanike julgeoleku ja isamaa parema tuleviku eest.

J. S.

sioni või ühekordse toetusraha avalduse esitamisel tuleb isik saata läbivaatusele pensionikomisjonis ka sel puhul, kui ta vabastatakse teenistusest või töölt mitte tervislikel, vaid muil põhjusil. Pensioni seaduse § 90 teise lõike kohaselt ei tule aga pensionikomisjonis läbivaatusele saata neid isikuid, keda pole vabastatud tervislikel põhjusil ja kes on läbivaatuseks soovi avaldanud alles pärast kuuajalise tähtaja möödumist, arvates teenistusest või töölt vabastamise päevast. See tähtaeg ei tule kohaldamisele, kui isik on kaotanud töövõime teenistustervisriike, s. o. teenistuskohuste täitmisest tingitud tervisriike tõttu.

Läbivaatust pärast teenistusest vabastamist ei või nõuda kohtuotsuse põhjal või distsiplinaarkorras teenistusest vabastatud isikud, samuti isikud, kes on vabastatud vanaduse tõttu ja kes on välja teeninud vähemalt 25 a. pensioniõiguslikku teenistusaega ning ühtlasi ületanud 60 a. vanusepiiri. On aga isik välja teeninud 25 a. pensioniõiguslikku teenistusaega, kuid ei ole veel 60 a. vana, siis saadetakse ta pensionikomisjoni tema vastaval soovil.

Pensionikomisjonide asukohad ja tegevuspõirkonnad on kindlaks määratud sotsiaalministri määruses 20. nov. 1936 (RT 98 — 1936, art. 783).

Ametlik osa

Konstaablite ümberpaigutusi, määramisi ja vabastamisi:

Politseivalitsuse direktori käskkirjaga on teenistuse huvides paigutatud ümber Petseri-Võru Prefektuuri Irboska I rajooni konstaabel Hugo Krinal Kolosovka rajooni konstaabliks ja Kolosovka rajooni konstaabel Rolf Hurt Irboska I rajooni konstaabliks. Viru-Järva Prefektuuris on ümber paigutatud Kirna rajooni konstaabel Oskar Teder Kuksema rajooni konstaabliks ja

Joh. Niilus 15 a. politseiteenistuses

1. jaan. s. a. möödus 15 aastat Tartu linna 2. politseijaoskonna vanem-kordn. Johannes Niiluse politseiteenistusse astumisest.

Vanem-kordnik J. Niilus sündis 24. septembril 1900. a. Mäksa vallas Tartumaal. Hariduse omandas

sama valla algkoolis. Politseiteenistusse astus 1. jaanuaril 1923. a. Tartu linna 2. politseijaoskonda, kus teenib vahetpidamatult käesoleva ajani.

Juubilar on ametkonnas tuntud väsimatu ja kohusetruu töömehena ja osava laskurina. Laskespordi alal omab ta arvuka kogu auhindu.

Komissari ja kaasametnike poolt austati juubilaril väärtusliku kingiga. Soovime juubilarile palju õnne ja edu edaspidiseks.

sama rajooni konstaabel Märt Ott Kirna rajooni konstaabliks ja Tapa linna rajooni konstaabel Aksel-Hendrik Raudve Paide linna rajooni konstaabliks. Uueks Tapa linna rajooni konstaabliks on määratud Tallinna-Harju Prefektuurist vanem-kordnik Erich Suvi, kes politseiteenistuse kutseeksami sooritas möödunud kevadel Politseikoolis, ja Lääne-Saare Prefektuuri Mustjala rajooni konstaabliks on määratud endine kriminaalpolitsei assistent Martin Taadler.

Politseivalitsuse direktori käskkirjaga vabastatakse teenistusest parandamatu haiguse tõttu Petseri-Võru Prefektuuri Kioma-Kähri rajooni konstaabel August Loodus 15. jaanuarist s. a. arvates ja paigutatakse tema asemele sama prefektuuri Koiola rajooni konstaabel Andres Jänes samuti 15. skp. arvates. Narva Prefektuuri Vasknarva II rajooni konstaabliks on määratud endine konstaabel Elmar Varendi 10. jaan. s. a. arvates.

Autasude määramisi.

Politseivalitsuse direktori käskkirjaga 23. detsembril m. a. on määratud rahalist autasu Tallinna-Harju Kriminaalpolitsei vanemale assistendile Tõnis Rõukile 50 krooni väga hoolsa, püüdliku ja leidliku teotsemise eest kuritegude jälitamisel ja Petseri Kriminaalpolitsei assistendile Rudolf Aleksale 50 krooni asutuse kantseleilise asjaajamise eeskujulikult kordaseadmise ja sel alal tehtud tubli töö eest, mis ilmnenu asutuse revideerimisel.

Politseivalitsuse direktori käskkirjaga on määratud Viljandi-Pärnu Prefektuuri Uue-Vändra rajooni konstaablile Jaan Nüdule ja

Vana-Vändra rajooni konstaablile Karl Amorile rahalist autasu 100 krooni kummalegi kiirelt, energiliselt ja julgelt teotsemise eest kardetatavate kurjategijate jälitamisel ja tabamisel.

Liigvalla rajoon — Rakke rajooniks.

Politseivalitsuse direktori käskkirjaga loetakse Viru-Järva Prefektuuri Liigvalla rajoon Rakke rajooniks, kuna Siseministri otsusega on Liigvalla vald nimetatud Rakke vallaks (RT lisa nr. 82 — 1936).

Küsimusi ja vastuseid

O. H. Küsimus 1. Kui kodanikul läheb kaduma laskeriistaluba ja see kuulutatakse maksvusetuks ning omanik palub selle asemele uue loa sama maksvuse tähtajaga kui oli tema kadumaläinud luba, kas on ametiasutus õigustatud temalt võtma maksu või antakse luba välja duplikaadina, sest uue maksu võtmisel saaks riik ühelt ja samalt isikult maksu sisuliselt ühe laskeriistaloe eest kahekordselt.

Vastus 1. Määrus laskeriistade hoidmise, kandmise, nendega kauplemise ja nende valmistamise kohta (RT 13 — 1921) näeb ette täpse korra, kuidas toimida laskeriistaloe kaotamineku korral (§ 8). Tähendatud määrus ei näe ette, et sel puhul antakse välja loa teised, mis asendaks kadumaläinud luba, vaid luba tunnustatakse maksvusetuks, sellest kuulutades Riigi Teatajas. Isik, kellele antud luba tunnustatakse maksvusetuks, võib soovi korral paluda uue loa väljaandmist endises korras, see tähendab laskeriistalobade väljaandmise kohta ettenähtud üldises korras, mis näeb ette teatavate maksude võtmist loa saamisel.

Küsimus 2. Kui kodanikul läheb isiklik laskeriistaluba kaotsi temast olenematul põhjusil, näit. varguse jne. teel, kas laskeriistaloe maksvusetuks kuulutamise kulud peab kandma kodanik ise või kuulutatakse dokument maksvusetuks riigi kulul?

Vastus 2. Puudub igasugune seaduslik alus avaldada laskeriistaloe kaotamineku puhul selle maksvusetuks tunnustamise kuulutust Riigi Teatajas sel juhul riigi kulul, kui luba on läinud kaduma loa omanikust olenematul põhjusil. Kuulutus tuleb igal juhul avaldada loa omaniku kulul.

Küsimus 3. Kas „Politseilehele” saadeta- vaid küsimusi vastuste saamise otstarbel ametialaseis asjus võib saata riigi kulul?

Vastus 3. Küsimustega „Politseilehe” poole pöördumine vastuste saamiseks, olgugi ametialaseis asjus, ei kannata ametlikku iseloomu, mistõttu ka selliste küsimuste saatmine ei või toimuda riigi kulul.

TOIMETUS JA TALITUS: Toompea loss, Tallinnas. Telef.: toimetus 471-00, talitus 448-92. Jooksev arve Besti Pangas 543. Posti jooksev arve 377. Postkast 438. **Tellimishind:** aastas Kr. 6.—, poolaastas Kr. 3.—. Üksiknumber 30 snt. **Kuulutuste hinnad:** 1/4 lk. Kr. 60.—, 1/2 lk. Kr. 30.—, 1/4 lk. Kr. 15.—, 1/8 lk. Kr. 7.50. Välis- ja esimene sisekaas Kr. 100.—. Tagumine sisekaas Kr. 75.—.

Vastutav toimetaja: **A. Liit.** Tegev toimetaja: **H. Põldvere.** Väljaandja: **Politseiametnike Keskkogu.**

Kõige maitsvamad toidud ja küpsised valmistate tarvitades **taimevõid „ASTA”**

Saadaval kõigis toiduainete- ja delikatesskauplustes.

Taimevõitetas „OLIVIA”, Tallinn, Volta tän. 3, telefon 431-97

Hotell „Kuld Lõvi”

TALLINN, HARJU 40 • TELEFON 426-27

Suuremad ja vähemad ruumid
kooskäimiseks • Parim köök

JOH. NARUSBERG

KULLA-KELLASEPA, EMAILEERIMISE JA GRAVEERIMISE TÖÖSTUS
KELLA- JA KULLASEPA ÄRI

Tallinn, Harju tän. 40 (hotell „Kuld Lõvi“ all), tel. 463-68

Korralik hoolas töö

Hinnad õiglased

Sensatsiooniline rootsi leiutis!

NAHTAMATUD KALOSSID JA VIHMAVARI!

BEROL

impregneerib täiesti veekindlaks jalanõud ja riided ja teeb need palju vastupidavamaks, ei takista õhu läbipääsu, on lõhnata, ei kleepu ega määri, ei takista kingakreemiga jalanõudele läike andmist, tarvitamine odav, sest ei vaja kordamist.

Ostke kohe — tagajärjed on üllatavad!

Peaesindus: Tehn. kontor ja ladu **HUGO LOHMANN**, Tallinn, Pikk 31. Tel. 441-98.

Meeste ja naiste riiete rahvusvahelised

Akadeemilised juurdelõikuse kursused

Tallinn, Niguliste t. 16. Tel. 438—50.

Põhjalik ettevalmistus riiklikule kutseksamile vastavate õppejõudude abil. Kursused on harilikud ja kiires korras (erikursused). Kursustele vastuvõtt iga 1. ja 15. kuupäeval. Nõudke maksuta kursustele registreerimise „avaldus”, mis garanteerib vaba koha kursustel.

Moodne õppemeetod spetsialistide juhatusel.

Lugege ja levitage „Politseilehte”

Põllumehed - karjakasvatajad!

Ostame piiramatul arvul oma vastuvõtupunktide
kaudu noteeritud hindadega kodumaa

pesemata lambavilla.

Ostame ühtlasi VEISEID, LAMBAID, VASIKAID ja NAHKU.

VILLALADU:

Tallinnas, V. Karja 1.

NAHALAOD:

U. Hollandi 11 ja Maakri 4.

KARJA KESKÜHISUS

TALLINNAS, PÄRNU MNT. 6.

Telefonid: kontoris 450-24 ja 484-15
tapamajas 303-15 ja 303-37
nahalaos 305-28

HOTELL-RESTORAN-BAAR „EUROPA“

TALLINN, VIRU 24, TEL. 467-01

Eriti suur baar heade söökidega

Muusika lõunaajal ja õhtul

RESTORAN-ÖÖLOKAAL „MAXIM“

NÖMMEL, TURUPLATS 1

Igapäev MUUSIKA, KABAREE, ELEKTRIBAAR ○ Uus omanik **Lepper**

Peeplitööstus-Kaubanduskontor **A. PLÄTZER**

TALLINN, LIIVALAIA 44, TELEFON 457-97

Mööbliklaas • Aknaklaas • Autoklaas • Mererohi • Ehituste klaasimine

ALEX. SCHMIDT

Tallinn, Toom-pst. 21. Telefon 443-93

Colman & „Sarta“ eht ingl. sinep.

G. F. BELJAGINI tee.

„NUGGET“ inglise saapakreem.

B. S. – sojakaste j. m.

TALLINNA JUUDI ÜHISPANK

Tallinn, Vene tän. nr. 6. Telefonid: 448-12, 448-25, 448-27, 448-26.

Toimetab kõiki
pangaoperatsioone
sise- ja välismaal.

Speditsoon, transport, kinnitamine.

U/Ü. „EMLO” U/Ü.

Tallinn, Aia tänav 10. Telefon 431-08.

Kõrges headuses

napsid, konjakid,
liköörid, whisky.

NAPOLEON-KONJAK.

Saadaval igas veinikaupluses ja restoranis Eestis.

Juhatus:

Tallinnas, Pärnu maantee 10.

Telegrammi aadr.: Põhjatuli.

Telefon nr. 427-36.

PÕHJA KINDLUSTUS- AKTSIASELTS

toimetab

tule-, elu-, transport-,
väärtuste-, murdvarguse-,
jõuvankrite-, tsiviilvastu-
tuse- ja õnnetusjuhtumite
kindlustusi.

Agendid igas linnas, alevis ja maakonnas.

Külastage

RESTORAN-
OÖLOKAAL-
KOHVIK-
BAARI

„O-K”

TALLINN, S. KARJA 18

UNITED BALTIC CORPORATION, LTD.

158, Fenchurch Street, London, E. C.

Owners of

ANGLO - BALTIC LINE

maintaining a regular Mail, Passenger &
Cargo Service

between

LONDON

and

DANZIG, GDYNIA, KLAIPEDA, RIGA and
TALLINN.

All steamers fitted with refrigerating machi-
nery of Lloyd's highest class.

TALLINN to HULL and LONDON
every **WEDNESDAY**

Through-cargo with prompt transhipment
in Hull or London to: NEWCASTLE-ON-
TYNE, LEITH and GLASGOW and to the
main Provincial towns, also to: ANTWERP,
BRUSSELS, DUNKIRK and to Spanish, Por-
tuguese and North African Ports, U.S.A.,
Gulf Ports, Pacific Coast, Siam, India, Aust-
ralia, New Zealand, South Africa, Palestine
and Turkish Ports.

For particulars regarding freight-rates, etc.
apply to:

UNITED BALTIC CORPORATION
(ESTONIAN AGENCY — R. KINGHORN).
Tallinn, Pärnu mt. 10. Tel. 444-34.

Tiibklavereid,
Pianiinosid,
Harmooniume.

Reisikohvleid, Reisikotte,
Aktimappe, Vihmavarje,
Jalutuskeppe.

Karl Jürgenson,

TALLINN, KINGA TÄN. 5.

asutatud 1880.

TELEFON 436-89.

Th. Stempel

Asutatud 1867. a.

Tallinnas, Pikk 15. Telef. 437-37

Linane ja pesuriided

Kardinad Vaibad

A. Klaff

Asutatud 1883. a.

Paberi- ja kirjutus-
materjalikauplus

Tallinn, Harju 20

Tel. 436-51

Elektrilemendi-
tehas

„Ika“

Insenerid

Raag ja Heinmets

Tallinn, Narva m. 36.

Tel. 300-32.

Soovitab püsivas
headuses:

anoodpatareisid,
taskulambipatareisid
ja muid elemente.

VOODID JA MADRATSID

J. KOIT

TALLINN, PÄRNU MNT. 12.

TEL. 447-93.

Kohvik & Kondiitriäri

H. Feischner

Tallinn, Harju 48.

Telef. 445-00, 479-00.

Soovitan

Riia vabriku **Latvello**

jalgrattaid, mudel 1938,
mis on tugevad ja käigult kerged.

Järeimaks kuiviisi võimaldatud.

K/m. **Rud. Niibo**

Tallinn, Valli 4.

ASFALTBETOONTEEDE EHTUS

Insenerid **J. CLAUSEN & O. AMBERG**

Tallinn, Pärnu mnt. 28, tel. 478-77.

IMANTA JOONSAAR-NAHATOOSTUS

„RINNAKU”

KILINGI-NÖMMES, TELEFONID 7-a, 7-b, 7-c

**Töötab ümber
igasuguseid toornaiku**

LADU JA KAUPlus KILINGI-NÖMMES, PÄRNU TÄN. 34

Saarde Ühispank

Kilingi-Nõmmes, telefon 24

Toimetab kõiki pangaoperatsioone ja riiklike laenude
väljaandmise vahetalitust.

Avatud äripäevil kella 9–14

Panga juures asub Saarde Kindlustusseltsi asjaajamine.

Saarde Põllumajanduslik Tööstus O/Ü

Kilingi-Nõmmes, telefon 40

Saeveski
Toorlinatööstus
Villatööstus

Jahuveski
Täiendatud masinad
Elektrijaam

Töö korralik ja kiire.

Tellimiste täitmine täpne.

Piirituse Puhastamise Vabrikute O-ü.
TALLINNA VIINAVABRIK

Merepuiestee 15.

Telefon 304-26.

Napsid ■ Liköörid ■ Konjakid ■ Parfümeeria

TUNGSRAM

*Rohkem valgust
vähema
vooluga!*

ESINDUS:

**Kaubanduskontor
EUG. SACHARIAS**

Tallinn, Pärnu mt 6
Telef. 467-47

Karusnahaäri

F. L. Mertens

Tallinn, Pikk 12

Telefon 430-85

MEHAANILINE PUUTÖÖSTUS

O.-Ü.

A. FLEMMING & KO

Tallinn, Tina tän. 19

Telefon 309-26

**Mehaaniline
tisleritööstus**

Restoran

F. IVANOV

Tallinn, Estonia puiestee 29

Telefon 467-75

Maitsvad söögid Odavad hinnad

Elmar Kold

Kilingi-Nõmmes, Pärnu t. 35
Telefon 20

Suurim ja soodsaim
raadio-, jalg- ja mootorrataste-, foto-,
elektri- ja lasketarvete-eriäri
Pärnumaal

Makaronitehas „MINERVA“

Soovitab kõrges headuses: **makarone, mu-
namakarone, nuudleid ja tähtnuudleid.**

Tallinnas, Alberti tän. 4. Tel. 435-28.

O-Ü. J. RUBIN ASUT. 1880.

Kellade, kalliskivide, kuld- ja kristallasjade äri

Tallinn, Viru t. 17

Omega ja teiste parimate šveitsi kellade müük

•

G. MALKOV-PANIN
METSAEKSPORTÖÖR

TALLINN, PIISKOPI 2 • TELEFON 465-02

OSTAB PROPSE JA EKSPORT-KUUSELATTE

•

Rootsi Höganäs Billesholms A. B. ŠAMOTT-TOOTED

Keemilised ehitusvahendid

CELOTEX SUUREVORMILISED ISOLATSIOON- JA EHTUSPLAADID

Ehitusmaterjalid

A. & P. MIETENS

TALLINN, MEREPUIESTEE 15. // TELEF. 306-46, 305-00.

Fa R. TEGLHUS

KASEIINI- JA LINNASETÖÖSTUSED

EKSPORT-, IMPORT- JA KOMISJONIÄRI

Tallinn, S. Karja 18-19.

• Telefon 445-02

E. A.-K. Ü. ERAHAIGLA

TALLINN, NARVA MNT. 6-A, TEL. 428-80

VESIRAVILA

Avatud k. 9—11 ja 4—7

Pärmi-, söehappe-, merisoola-, männiekstrakti-, kodumaa tervis-
muda-, raba-, vahu- ja neljarakuvannid. - Charcot-, mantel-,
kapillaar-, šoti- ja aurudušid. - Istevann, valguskapp, aurukapp
ja diatermia tervismudaga. - Arsti kõnet. kella 10—11 ja ½7—7

TALLINNA

MAJAOMANIKKUDE PANK

HARJU TÄNAV NR. 45

TELEFON 443-67

KODUNE KESKJAAM 478-50

HOIUSUMMAD JA LAENUD
LINNAMAKSUDE VASTUVÕTMINE

BALTOLIN-

SILLAMÄE tehase toodang — võrdub parimale
välismaa bensiinile, sealjuures on aga ökonoomsem.

AUTOOMANIKUD, tarvitage

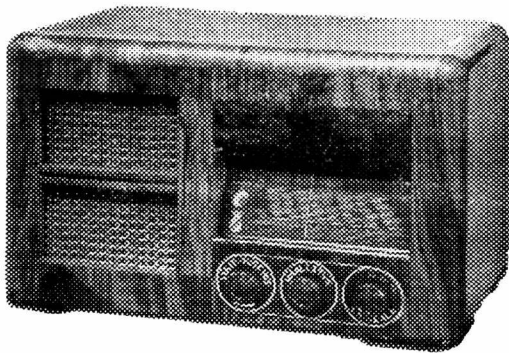
BALTOLIN'I

ja TEIE HOIATE KOKKU!

MÜÜGIKOHAD TALLINNAS:

I Veneturg, Kalevi aia vastas, II Balti jaama vastas

Müük suurel ja väikesel arvul üle maa SHELL COMPANY kaudu.

SUPREMA

PATAREI- & VÖRKVASTUVÖTJAD

Tallinna Manufaktuur & Kaubanduse A-S.
RAADIOLADU

Tallinn, Teenri tän. 1, telefon 426-56. Postkast 231

Moodsaid elektriarmatuure

elu-, söögi-, magamistubadesse ja kabinettidesse.

Igasuguseid keedunõusid,

plaate ja triikraudu soovitab suures valikus

O-ü. TILGA & Ko ELEKTRIOSAKOND

TALLINN, HARJU TÄNAV 23 TELEF. 467-98, 482-83

Moodsaid uudisriideid,

interlokk-trikoopesu,

siid- ja villaseid

COTTON-SUKKI

ja mustrilisi sokke

soovitab

A/S. Oskar Kilgas

Vabrik Tallinnas

Sisseostudel mõelge meie

Pa-Mu seeriale:

Pa-Mu juuksefiksatiiv, mitterasvatav
Pa-Mu vahukreem habemeajamiseks
Pa-Mu kölniveed
Pa-Mu brillantiin
Pa-Mu puuder

A.-S. EPHAG'I laboratoorium, Tallinn

EEKS-MAJA

ASUTATUD 1866. A.

on kodumaa kõige vanem ja suurem kindlustusselts

Eeks-Maja Tallinnas, Harju tän. 45, telef. 478-08

Peaesindused: TARTUS, VILJANDIS, RAKVERES, VALGAS, PETSERIS

**Tule-, elu-, murdvarguse-, klaasi-
ja koduloomade-kindlustused**

*Täpne ja kiire kahjude tasumine * Soodsad tingimused*